
HELSINGIN KAUPUNGIN

Vuoden 2014
talousarvioehdotuksen raami
ja talousarvio- sekä
taloussuunnitelmaehdotuksen
2014–2016 laatimisohjeet

Khs 25.3.2013

HELSINGIN TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS
HELSINKI 2013

Julkaisija Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puhelin (09) 310 2505

Helmi Strategia ja Talous/Kaupungin toiminta ja talous/Talousarvio
Tilaukset Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus
puh. (09) 310 36271
Jakelu sähköposti anne.alanko@hel.fi

Helsingin kaupungin digipaino
Helsinki 2013

25.3.2013

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1 JOHDANTO	1
2 KHN VALMISTELUA OHJAAVAT KANNANOTOT HALLINTOKUNNILLE	7
3 VUODEN 2014 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMI	8
4 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT	20
4.1 KUNTALAKI	20
4.2 KUNTAJAOSTON OHJEET.....	20
4.3 TALOUSSÄÄNTÖ	21
5 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE	21
5.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN OSAT	21
5.2 TULO- JA MENOLAJIT	22
6 TALOUSSUUNNITTELUN PERIAATTEITA	22
6.1 YLEISET PERIAATTEET	22
6.2 TASAPAINOPERIAATE	23
6.3 SUORITE- JA REALISOINTIPERIAATE	23
6.4 TÄYDELLISYYSPERIAATE.....	23
6.5 BRUTTO- JA NETTOPERIAATE	24
6.5.1 <i>Kunnan liikelaitokset</i>	24
6.5.2 <i>Nettobudjetoidut yksiköt</i>	25
6.6 ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOLLISUUS	25
6.7 TOIMINNALLISET TAVOITTEET.....	25
6.8 TALOUSARVION SITOVUUS	25
6.9 SISÄISTEN PALVELUJEN BUDJETOINTI	26
6.10 SUUNNITELMAPOISTOJEN KÄSITTELY	26
7 SUUNNITTELUN YLEISOHJEET	27
7.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHTA	27
7.2 LAATIMISOHJEIDEN KÄSITTELY LAUTA- JA JOHTOKUNNISSA.....	27
7.3 HALLINTOKUNTIEN YHTEISTOIMINTA.....	28
7.4 KILPAILUTTAMINEN	29
8 TALOUSARVIO- JA TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSET	29
8.1 KAUPUNGIN STRATEGIAOHJELMA JA SEN TOTEUTTAMINEN.....	29
8.2 TOIMINNAN TAVOITTEET	29
8.3 KÄYTTÖTALOUS.....	32
8.3.1 <i>Talousarviokirjaan sisältyvät perustelut</i>	32
8.3.2 <i>Menot</i>	32
8.3.2.2 Vakuutusrahastomaksu	33
8.3.2.3 Arvonlisävero.....	34
8.3.2.4 Luottotappiot.....	34
8.3.2.5 Jäsenmaksut	34
8.3.2.6 Ulkopuolisin varoin rahoitettu toiminta sekä sponsorirahan käyttö	35
8.3.2.7 Vuosijuhlat ja historiikit.....	35
8.3.3 <i>Tulot</i>	36
8.3.4 <i>Poistot</i>	37
8.3.5 <i>Erilliskysymykset</i>	37

25.3.2013

8.4 HENKILÖSTÖ	43
8.4.1 Henkilöstöstä toimitettava aineisto	44
8.4.2 Palkat	45
8.4.3 4 Henkilösivukulut	46
8.4.4 Palkkojen laskenta	47
8.4.5 Työhyvinvointitoiminta	47
8.4.6 Koulutus-, kehittämis- ja konsultointipalvelut	48
8.5 TILAT	48
8.6 INVESTOINTIOSA	49
8.6.1 Investointiehdotukset	50
8.6.2 Kunnan liikelaitosten investoinnit	51
8.6.3 Pysyvien vastaavien hyödykkeet	52
8.6.4 Hintataso	52
8.7 TALOUSARVIOALOITTEET	52
9 MUUT OHJEET	53
9.1 MUODOLLINEN ASU JA MÄÄRÄAJAT	53
9.1.1 Muodollinen asu	53
9.1.2 Määräajat	54
9.2 TIEDUSTELUT JA LISÄOHJEET	55

LIITTEET

- 1 Vuoden 2014 talousarvion nettobudjetoidut yksiköt
- 2 Talousarvioehdotuksen perustelutekstin rakenteen malli
- 3 Käyttötalousoosan taulukkomallit
- 4 Tuloslaskelmaosan taulukkomallit
- 5 Investointiosan taulukkomallit
- 6 Rahoitusosan taulukkomallit
- 7 Taloussuunnittelun ja -ohjauksen vuosikello
- 8 Virastojen irtaimen omaisuuden perushankinnat 2014–2018
- 9 Henkilöstöresurssisuunnitelma
- 10 Tilaresurssisuunnitelma
- 11 Lista hallintokuntien talousarvioehdotuksissaan käyttämistä diaarinumeroista AHJO-järjestelmässä

Vuoden 2014 talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2014–2016 laatimisohjaiden sähköinen versio on Helmissä:

Strategia ja Talous/Kaupungin toiminta ja talous/Talousarvio

25.3.2013

1 JOHDANTO

Kaupungin voimassa olevan suunnittelujärjestelmän mukaan Khs antaa vuosittain valmisteltavien toimintaa ja taloutta koskevien suunnitelmien laatimista koskevat ohjeet.

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Yleinen taloustilanne

Taloussuunnitelmien vuosien 2014–2016 taloussuunnitelmaa ajatellen ovat edelleen epävarmat. Talouskasvu on vuoden 2012 aikana ollut heikkoa ja lähivuosien talouskasvuun, julkiseen velkaantumiseen ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyy suuria riskejä, jotka toteutuessaan heikentävät työllisyyttä, vähentävät verotuloja ja lisäävät julkisten menojen kasvuun.

Suomen ja koko euroalueen lähivuosien talouskasvu tulee olemaan vaimeaa. Vuonna 2012 euroalueen talouden aktiviteetti laski 0,5 prosenttia eikä kasvua kerry vielä vuonna 2013. Ulkoisen toimintaympäristön heikkoudella on merkittävä vaikutus Suomen talouteen vuosien 2013–2014 aikana.

Vuonna 2012 Suomen BKT:n ennustetaan supistuneen 0,1 %. Työllisyys on kuitenkin kehittynyt vuonna 2012 myönteisemmin kuin kokonaistuotanto. Työttömyysaste on jatkanut laskuaan 2012 loppusyksyyn asti, mutta työttömyyden ennustetaan jonkin verran kasvavan 2013.

Vuonna 2013 BKT:n kasvuksi ennustetaan 0,5 %, ja kasvun odotetaan kohenevan jonkin verran vuoden loppua kohti. Yksityisen kulutuksen näkymät ovat vaisut. Syynä tähän on heikko reaalityulojen kehitys johtuen kotitalouksien korkeammasta verorasituksesta ja vuodelle 2013 ennustetusta heikkenevästä työllisyytilanteesta. Kotitalouksien käytettävissä olevan reaalityulon ennustetaan pysyvän ennallaan.

Vuonna 2013 työttömyyden vuosikeskiarvoksi ennustetaan 8,1 %, joten työttömyyden ennakoitaan kasvavan vuoden 2013 aikana. Lisäksi tulevan talouden kasvun kannalta ongelmallista on kone- ja laiteinvestointien aleneminen.

Heikentyneet kasvunäkymät heijastuvat suoraan julkisen talouden rahoitusasemaan. Julkisen talouden alijäämän ennustetaan kuitenkin pienenevän ensi vuonna hallituksen sopeutustoimien ansiosta. Valtion-

25.3.2013

talouden arvioidaan olevan ensi vuonna noin 6,1 mrd. euroa alijäämäinen, mikä on noin 3,0 % kokonaistuotannosta. Valtion velkaantuminen ei näytä taivuttuvan vuosina 2013–2014. Mikäli maailmantalouden kasvu vauhdittuu vuonna 2014, arvioidaan Suomenkin talouden kääntyvän kasvuun vuonna 2014 viennin virkoamisen seurauksena.

Vuodet 2012- 2014 ovat Suomessa työikäisen väestön nopeimman supistumisen aikaa (keskimäärin n. 17 000 henkilöä vuosittain), joten työvoima alkaa ennusteajanjakson loppua kohden vähentyä. Vuonna 2014 työttömyysaste jää 8,0 prosenttiin. Väestörakenteen muutos näkyy lähivuosina erityisesti siinä, että työllisyysaste paranee, vaikka työllisten määrä ei lisäännä.

Suomen kokonaistuotanto ei saavuta vuodenvaihteen 2007/2008 tuotannon tasoa vielä edes vuoden 2014 lopulla, vaikka palvelualoilla ja rakentamisessa taso ylittyykin.

Kaupungin talouden liikkumavara

Suomen julkisessa taloudessa on tehty kuluneella hallituskaudella merkittäviä kuntien tulopohjaa leikkaavia päätöksiä. Valtiontalouden 2013–2016 kehyspäätöksen mukanaan tuomat kuntien tulopohjaa heikentävät 500 milj. euron valtionosuusleikkaukset toteutetaan portaittain kasvaen vuosina 2013–2015. Vuonna 2012 on jo toteutettu 631 milj. euron leikkaukset. Lisäksi hallituskauden loppupuolella jouduttaneen toteutuneen ennakoitua heikomman yleisen talouskehityksen myötä tekemään uusia leikkauksia, jotta hallituskaudelle asetetut julkisen talouden tasapainotavoitteet saavutettaisiin.

Helsingin oman palvelutuotannon rahoitustilannetta on viime vuosina helpottanut se, että Helsingin Energian kertyneistä pääomista on voitu siirtää kaupungin palvelujen rahoittamiseen vuosittain merkittävä summa rahaa. Ilman näitä siirtoja kaupungin talous ei olisi hyvinä verotulovuosinakaan ollut tasapainossa. Helsingin Energian kehitysohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa tammikuussa 2012. Kehitysohjelman, energiamarkkinoiden kilpailutilanteen sekä tulevan yhtiöittämisveloitteen vuoksi kaupungin talous ei voi tulevina vuosina tukeutua läheskään entisessä määrin Helsingin Energian ylimääräisiin tuloutuksiin.

Viime vuosina kaupungin investoinnit ovat olleet korkealla tasolla muun muassa uusien aluerakentamiskohteiden rakentamisen käynnistämisen, joukkoliikenteeseen liittyvien hankkeiden ja kiinteistöjen korjausinvestointien vuoksi.

Kaupungin lainakannan vuodesta 2008 lähes kaksinkertaistunut taso ja vuonna 2013 edelleen jatkuva lainanotto muodostavat aikaisempaan

25.3.2013

verrattuna merkittävästi suuremman riskin. Lainakannan kasvua on hillittävä, jotta vuosittaiset lainanhoitokustannukset eivät nouse liian korkeiksi. Taloudellinen epävarmuus voi heikentää lainansaantia kohtuullisin ehdoin.

Käyttötalouden menokasvu oli vuonna 2012 tilinpäätöksen mukaan 4,8 % (ilman liikelaitoksia sekä nettobudjetoituja sisäisiä palveluntuottajia Staraa ja tilakeskusta tarkasteltuna). Menokasvu siis lähes kaksinkertaistui edellisestä vuodesta, jolloin menokasvu oli 2,5 %.

Edellä esitettyyn kaupungin muuttuvan rahoituspohjan haasteeseen kaupunki joutuu vastaamaan valtuustokaudella 2013–2016. Helsingin vuoden 2013 talousarvio laadittiin siten, että pohjana oli päättyneen valtuustokauden strategiaohjelman tavoite: ”kaupungin toimintamenojen kasvu ei ylitä kustannustason nousua”. Vuoden 2013 talousarvion toimintamenojen loppusumma on ilman liikelaitoksia tarkastellen +3,3 % vuoden 2012 tilinpäätöstä suurempi.

Arvio kaupungin taloudellisesta liikkumavarasta näyttää pienenevän lähivuosina. Asiaa käsitellään laajasti valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelmassa. Siinä todetaan mm.: Erityisesti Helsingin Energian osuus kaupungin palvelujen rahoittajana pienenee. Kaupungin tulorahoitus on (vuosikate) saatava nostettua kestäväälle tasolle ilman Helsingin Energialta saatavaa viime vuosien tasoista tulovirtaa. Tästä syystä kaupungin hallintokuntien käyttötalouden toimintamenot eivät voi vuonna 2014 olla juurikaan vuoden 2013 talousarvion tasoa korkeampia. Valtuustokaudella 2013- 2016 kaupungin velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla. Keskeisiä toimenpiteitä toimintamenojen kasvun hidastamisessa strategian mukaan ovat:

- Emokaupungin nettomenoille asetetaan talousarvioraami, jossa kaupungin käyttömenojen reaalikasvu on asukasmäärän kasvu - 1 % tuottavuustavoite.
- Asetetaan strategiakaudelle vuotuisiksi investointien tasoksi 435 miljoonaa euroa. Otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.
- Vuotuista asuinkaavoituksen tavoitetta nostetaan 5500 asuntoon (500 000kem). Tontinluovutuksessa pyritään kovan rahan asuntotuotannon osalta markkinaehtoisuuteen ja kaupungin tulonmuodostuksen maksimointiin.

25.3.2013

- Virastot laativat suunnitelmat eläköitymiseen varautumiseksi 30.6.2013 mennessä. Suunnitelmat perustuvat valtuustostrategian tavoitteeseen tuottavuuden kasvusta. Suunnitelmissa huomioidaan kasvavan väestön aiheuttamat erot eri hallintokuntien välillä.
- Kaikki hallintokunnat laativat tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otetaan huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Hallintotyössä edistetään avokonttoreiden käyttöön siirtymistä. Tavoite on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella.
- Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke, tuottavuudelle, tilatehokkuudelle ja eläköitymiseen varautumiselle strategiassa asetetut tavoitteet.
- Kaupunki ennaltaehkäisee menojen kasvua laadukkailla ja tehokkailla julkisen sektorin hyvinvointipalveluilla.

Tuottavuutta parannetaan valtuustokaudella tekemällä ja toteuttamalla vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä.

Strategiakaudelle asetetaan vuotuiseksi investointien tasoksi 435 milj. euroa ja otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.

Raami 2014

Vuoden 2014 talousarvion raamin lähtökohtana on valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden parantamista koskeva tavoite:

- velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteään omaisuuden myyntituloilla.

Tarkasteltaessa raamiehdotusta 2014 tilinpäätökseen 2012 nähden kaupungin yhteenlasketut toimintamenot kasvavat +6,0 %. Strategiaoh-

25.3.2013

jelman velkaantumiskehityksen hidastamistavoitteesta sekä vuoden 2012 korkeasta toteutuneesta toimintamenojen kasvusta johtuen vuoden 2014 talousarvioehdotuksen raami on laadittu siten, että kaupungin yhteenlasketut toimintamenot kasvavat raamissa +2,5 % vuoden 2013 talousarvion tasosta.

Useimpien hallintokuntien toimintamenot eivät raamin mukaan kasva talousarvioon 2013 nähden. Tämä johtuu kaupungin talouden liikkumavarasta. Kasvulukuja tulee tarkastella kokonaisuutena vuosien 2012, 2013 ja 2014 osalta. Määrärahaa on em. perusteella kohdennettu toiminnolle, joissa on väestönkasvusta aiheutuvaa väistämätöntä palvelutarpeen kasvua.

Hallintokuntien tulee suunnitella toimintansa raamin puitteissa siten, että kulloisiakin voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia noudatetaan. Kaupunginhallituksen käyttövaroihin ei ole varattu keskitettyjä palkkamäärärahoja.

Kokonaisverotulojen arvioidaan kasvavan 3,3 % vuoden 2013 ennustetusta tasosta. Kunnallisverojen kasvuksi arvioidaan nykyisellä veroprosentilla 3,5 % ja yhteisöveron kasvuksi 2,7 %. Arvioiden pohjana ovat valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton veroennusteet sekä aiempina vuosina toteutunut kehitys.

Investoinneissa strategiaohjelman mukaisesti peruskaupungin investointitaso on vuosittain 435 milj. euroa.

Vuoden 2014 raamin mukaisen tulos- ja rahoituslaskelman ohessa on esitetty tulos- ja rahoituslaskelma-arviot myös vuosille 2015 ja 2016. Näissä laskelmissa nettomenojen (toimintakate) kasvu suhteessa verorahoitukseen on strategiaohjelmaehdotuksen tavoitteen mukainen. Lisäksi on myös esitetty arviot koko kaupunkia koskevasta tulos- ja rahoituslaskelmasta vuosille 2014–2016.

Talousarvioehdotuksen valmistelussa huomioon otettavaa

Hallintokuntien edellytetään talousarvioehdotuksissaan ja erityisesti määrärahoja kohdentaessaan ottavan huomioon kaupunginhallituksen valmistelua ohjaavat kannanotot.

Lisäksi hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunginvaltuuston 13.2.2013 käymä raamin lähetekeskustelu (www.hel.fi/paatöksenteko ja [hallinto/paatöksenteko/ kaupunginvaltuusto/paatösasiakirjat/](http://www.hel.fi/hallinto/paatöksenteko/kaupunginvaltuusto/paatösasiakirjat/) keskustelupöytäkirjat).

25.3.2013

Talousarvion 2014 valmistelutilanne tuodaan Khlle tiedoksi 19.8.2013. Kaupunginhallitukselle annetaan arvio talouden tilanteen yleisestä kehityksestä, kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportti 2/2013 sekä selvitys kaupunginhallituksen raamiohjeistuksen toteutumisesta hallintokuntien valmistelussa.

Henkilöstötoimikunta on antanut laatimisohteista lausunnon, joka jaettiin kaupunginhallitukselle 11.3.2013.

Taloudellisen tilanteen muuttuessa kaupunginhallitus tarkentaa tarvittaessa talousarvioehdotusten valmistelun perusteita ja raamia.

25.3.2013

2 KHN VALMISTELUA OHJAAVAT KANNANOTOT HALLINTOKUNNILLE

TALOUSARVIO 2014 /RAAMITARKASTELU

- Hallintokuntien tulee varautua ottamaan huomioon strategiaohjelman 2013–2016 linjaukset talousarvioehdotuksen 2014 valmistelussa
- Tehdään ja toteutetaan vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltainen tuottavuusohjelma, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa osoitetaan konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen. Tarkastelu on tehtävä niin että esimerkiksi nykyinen roolijako ei ole rajoittavana tekijänä. Tuottavuusohjelman toimenpiteet tulee käsitellä lauta- ja johtokunnissa talousarvioehdotuksen yhteydessä.
- Kaikissa määrärahoja ja palvelutasoa koskevissa päätöksenteon perusteluissa on esitettävä muutosten vaikutukset tuottavuuteen. Olennaisesti talouteen vaikuttavissa lauta- ja johtokuntien päätöksissä on esitettävä päätösten kustannusvaikutukset.
- Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke henkilöstömäärälle ja tilatehokkuudelle strategiassa asetetut tavoitteet.
- Hallintokuntien tulee painottaa henkilöstöressurssisuunnittelussaan hallinto henkilökunnan määrän vähentämistä
- Kaikkien virastojen tulee edistää tietojen avointa ja vapaata jakelua avaamalla julkiset tietovarantonsa vapaasti saataville. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunkiyhteinen tavoitearkkitehtuuri ja hankeohjaus sekä varmistaa uushankinnoissa sovellusten avoimet rajapinnat ja yhteensopivuudet.
- Stj:n johdolla hallintokunnat laativat toimenpidesuunnitelman siitä, miten yli 500 päivää työttömänä olleista tai sen uhan alla olevista helsinkiläisistä aiheutuvia sakkomaksuja saadaan pienennettyä esimerkiksi työllistämisen- ja työpajatoiminnan avulla.
- Hallintokunnat raportoivat budjettiesitysten yhteydessä miten valtuustostrategian positiivisen diskriminaation periaatteet on otettu huomioon.

25.3.2013

3 VUODEN 2014 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMI

(sisältäen liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivat rahastot)

TULOSLASKELMA

	TA 2013 1 000 €	Raami 2014 1 000 €	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot	1 878 268	1 924 421	1 982 059	2 050 188
Toimintamenot	-4 728 843	-4 853 685	-4 967 302	-5 109 494
Toimintakate	-2 850 575	-2 929 264	-2 985 243	-3 059 305
Verotulot	2 831 800	2 926 500	3 043 500	3 113 500
Valtionosuudet	270 000	267 000	237 000	243 000
Verorahoitus yhteensä	3 101 800	3 193 500	3 280 500	3 356 500
Rahoitustulot	85 696	85 696	91 168	91 168
Rahoitusmenot	-38 258	-47 978	-56 478	-56 478
Vuosikate	298 663	301 954	329 947	331 885
Poistot	-396 488	-411 194	-432 825	-455 592
Satunnaiset erät	115 577	120 708	120 680	120 680
Tilikauden tulos	17 752	11 468	17 802	-3 027
Poistoeron muutos	16 848	16 970	16 928	16 928
Varausten muutos	-5 291	-5 292	-3 059	-3 059
Rahastojen muutos	2 820	11 360	11 850	11 850
Tilikauden yli-/alijäämä	32 129	34 506	43 521	22 692

RAHOITUSLASKELMA

Vuosikate	298 663	301 954	329 947	331 885
Satunnaiset erät	115 577	120 708	120 680	120 680
Tulorahoituksen korjauserät	-131 239	-136 404	-135 896	-135 896
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-696 429	-707 917	-798 972	-720 972
Rahoitusosuudet investointimen	3 572	2 700	2 680	2 680
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	112 005	118 008	118 000	118 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-297 851	-300 951	-363 561	-283 623
Antolainojen lisäys	-28 654	-23 754	-23 854	-23 854
Antolainojen lyhennys	23 385	24 847	25 150	25 150
Ottolainojen lisäys	418 200	570 000	560 000	480 000
Ottolainojen lyhennys	-145 483	-270 692	-199 915	-199 915
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 865	-9 046	7 201	7 201
Rahoituksen rahavirta	262 583	291 355	368 582	288 582
Vaikutus maksuvalmiuteen	-35 268	-9 596	5 021	4 959

25.3.2013

(ilman liikelaitoksia ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivia rahastoja)

TULOSLASKELMA

	TA 2013 1 000 €	Raami 2014 1 000 €	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €
Toimintatulot	1 386 849	1 401 130	1 451 571	1 503 827
Toimintamenot	-4 538 670	-4 653 536	-4 788 489	-4 927 355
Toimintakate	-3 151 821	-3 252 406	-3 336 918	-3 423 527
Verotulot	2 831 800	2 926 500	3 043 500	3 113 500
Valtionosuudet	270 000	267 000	237 000	243 000
Verorahoitus yhteensä	3 101 800	3 193 500	3 280 500	3 356 500
Rahoitustulot	152 409	147 978	153 450	155 750
Rahoitusmenot	-30 761	-37 100	-45 600	-50 600
Vuosikate	71 627	51 972	51 432	38 123
Poistot	-274 479	-281 246	-291 074	-301 553
Satunnaiset erät	115 577	120 708	120 680	120 680
Tilikauden tulos	-87 275	-108 566	-118 962	-142 750
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Rahastojen lisäys	-9 000	0	0	0
Rahastojen vähennys	11 820	11 360	11 850	11 850
Tilikauden yli-/alijäämä	-84 455	-97 206	-107 112	-130 900

RAHOITUSLASKELMA

Vuosikate	71 627	51 972	51 432	38 123
Satunnaiset erät	115 577	120 708	120 680	120 680
Tulorahoituksen korjauserät	-131 239	-136 404	-135 896	-135 896
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-470 216	-435 000	-435 000	-435 000
Rahoitusosuudet investointimen	3 572	2 700	2 680	2 680
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	112 005	118 008	118 000	118 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-298 674	-278 016	-278 104	-291 413
Antolainojen lisäys	-22 554	-17 554	-17 554	-17 554
Antolainojen lyhennys	28 273	29 185	29 488	29 488
Ottolainojen lisäys	303 200	500 000	430 000	450 000
Ottolainojen lyhennys	-121 135	-240 876	-165 876	-165 876
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Pääoman siirto Helsingin Energian pääomasta	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	187 784	270 755	276 058	296 058
Vaikutus maksuvalmiuteen	-110 890	-7 261	-2 046	4 645

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
1 KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA				
101 Vaalit, keskusvaaliltk:n käyt.	Tulot	1 739	0	865
	Menot	4 279	577	2 954
	Toimintakate	-2 540	-577	-2 089
102 Kaupunginvaltuusto, halken käyt.	Tulot	0	0	0
	Menot	1 676	2 275	2 317
	Toimintakate	-1 676	-2 275	-2 317
103 Tarkastuslautakunta ja -virasto	Tulot	0	0	0
	Menot	2 065	2 091	2 111
	Toimintakate	-2 065	-2 091	-2 111
104 Kaupunginhallitus	Tulot	67	0	0
	Menot	17 379	21 830	21 908
	Toimintakate	-17 312	-21 830	-21 908
111 Hallintokeskus	Tulot	1 259	1 294	1 294
	Menot	19 916	20 410	20 410
	Toimintakate	-18 657	-19 116	-19 116
113 Talous- ja suunnittelukeskus	Tulot	618	407	407
	Menot	24 482	26 886	26 886
	Toimintakate	-23 864	-26 479	-26 479
114 Keskitetysti maksettavat menot *	Tulot	0	0	0
	Menot	6 895	4 800	35 800
	Toimintakate	-6 895	-4 800	-35 800
127 Kunnallisverotus, tasken käytettäväksi	Tulot	0	0	0
	Menot	16 108	17 000	17 200
	Toimintakate	-16 108	-17 000	-17 200
135 HSY-kuntayhtymän maksu- osuudet tasken käyt.	Tulot	0	0	0
	Menot	1 687	2 063	2 034
	Toimintakate	-1 687	-2 063	-2 034
139 Muu yleishallinto	Tulot	4 979	3 519	4 430
	Menot	31 779	41 089	44 729
	Toimintakate	-26 800	-37 570	-40 299
Kj:n toimiala	Tulot	8 662	5 220	6 996
	Menot	126 266	139 021	176 349
	Toimintakate	-117 604	-133 801	-169 353

* Talousarvion kohdan 1 14 alakohdassa 1 14 03 Menovaraus, Khn käytettäväksi on varattu 25 milj. euroa tuleviin määrärahatarpeisiin Khn strategiaohjelmaan 2013–2016 sisällyttämän taloustavoitteen mukaisesti. Määrärahan käytöstä päätetään syksyllä.

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
2 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI				
205 Tukkuutori	Tulot	5 892	5 558	5 920
	Menot	6 221	6 033	6 437
	Toimintakate	-329	-475	-517
208 Hankintakeskus	Tulot	9 042	8 907	8 907
	Menot	9 094	9 099	9 099
	Toimintakate	-52	-192	-192
209 Rakennusvirasto	Tulot	64 908	67 533	68 478
	Menot	143 878	142 800	145 735
	Toimintakate	-78 970	-75 267	-77 257
210 Rakentamispalvelu	Tulot	240 187	267 327	248 673
	Menot	234 070	261 000	240 220
	Toimintakate	6 117	6 327	8 453
235 Pelastustoimi	Tulot	13 435	13 160	13 160
	Menot	50 327	51 050	51 650
	Toimintakate	-36 892	-37 890	-38 490
237 Ympäristötoimi	Tulot	1 776	1 157	1 157
	Menot	12 127	12 032	12 332
	Toimintakate	-10 351	-10 875	-11 175
242 HSL-kuntayhtymän maksuosuudet, tasken käyt.	Tulot	0	0	0
	Menot	175 970	184 500	187 400
	Toimintakate	-175 970	-184 500	-187 400
Ryj:n toimiala	Tulot	335 240	363 642	346 295
	Menot	631 687	666 514	652 873
	Toimintakate	-296 447	-302 872	-306 578

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
3 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI				
310 Sosiaali- ja terveystoimi	Tulot	255 095	257 229	265 929
Yhteensä	Menot	2 065 719	2 094 115	2 143 115
	Toimintakate	-1 810 624	-1 836 886	-1 877 186
31001 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	Tulot	180 303	184 147	185 647
	Menot	1 413 918	1 431 702	1 459 202
	Toimintakate	-1 233 615	-1 247 555	-1 273 555
31004 Toimeentulotuki	Tulot	74 674	72 852	80 052
	Menot	154 737	148 500	158 000
	Toimintakate	-80 063	-75 648	-77 948
31005 Työllisyyden hoitaminen	Tulot	118	230	230
	Menot	5 767	6 107	6 107
	Toimintakate	-5 649	-5 877	-5 877
31006 HUS kuntayhtymä	Tulot	0	0	0
	Menot	491 297	507 806	519 806
	Toimintakate	-491 297	-507 806	-519 806
320 Varhaiskasvatustoimi	Tulot	34 828	35 351	36 151
	Menot	342 979	355 345	367 984
	Toimintakate	-308 151	-319 994	-331 833
Stj:n toimiala	Tulot	289 923	292 580	302 080
	Menot	2 408 698	2 449 460	2 511 099
	Toimintakate	-2 118 775	-2 156 880	-2 209 019

* Tilinpäätöksessä 2012 on mukana sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen välisten sisäisten ostojen tulot ja menot 8,4 milj., joita ei vuonna 2013 organisaatiomuutoksen vuoksi enää ole.

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
4 SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMI				
402 Opetusvirasto	Tulot	23 226	18 476	21 799
	Menot	612 992	635 730	652 410
	Toimintakate	-589 766	-617 254	-630 611
404 Metropolia AMK Oy:n tukeminen, Khn käyt.	Tulot	0	0	0
	Menot	3 680	3 120	2 560
	Toimintakate	-3 680	-3 120	-2 560
411 Suomenkielinen työväenopisto	Tulot	2 147	2 051	2 051
	Menot	14 475	14 612	14 860
	Toimintakate	-12 328	-12 561	-12 809
412 Ruotsinkielinen työväenopisto	Tulot	614	570	570
	Menot	3 009	3 071	3 123
	Toimintakate	-2 395	-2 501	-2 553
415 Kaupunginkirjasto	Tulot	4 308	2 970	2 970
	Menot	38 236	36 458	36 458
	Toimintakate	-33 928	-33 488	-33 488
416 Kaupungin taidemuseo	Tulot	748	601	601
	Menot	6 435	6 532	6 532
	Toimintakate	-5 687	-5 931	-5 931
417 Kulttuuritoimi				
41701-06 Kulttuuriasiainkeskus ja avustukset (ilman oopperaa ja kaupungin teatteria)	Tulot	1 432	1 220	1 220
	Menot	29 821	30 849	31 349
	Toimintakate	-28 389	-29 629	-30 129
41705 Avustus Suomen Kansallis- oopperan Säätiölle	Tulot	0	0	0
	Menot	3 645	3 668	3 668
	Toimintakate	-3 645	-3 668	-3 668
41706 Avustus Helsingin teatterisäätiölle, Khn käyt	Tulot	0	0	0
	Menot	7 855	8 535	8 535
	Toimintakate	-7 855	-8 535	-8 535
Kulttuuritoimi yhteensä	Tulot	1 432	1 220	1 220
	Menot	41 321	43 052	43 552
	Toimintakate	-39 889	-41 832	-42 332
418 Kaupunginmuseo	Tulot	683	451	471
	Menot	7 527	7 463	7 413
	Toimintakate	-6 844	-7 012	-6 942

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
419 Orkesteritoiminta	Tulot	1 736	1 544	1 544
	Menot	12 057	12 817	12 817
	Toimintakate	-10 321	-11 273	-11 273
421 Korkeasaaren eläintarha	Tulot	4 016	3 000	4 300
	Menot	7 988	6 590	7 890
	Toimintakate	-3 972	-3 590	-3 590
431 Nuorisotoimi	Tulot	1 863	1 800	1 800
	Menot	29 488	29 460	29 960
	Toimintakate	-27 625	-27 660	-28 160
441 Liikuntatoimi	Tulot	15 058	13 500	13 735
	Menot	79 314	81 797	82 647
	Toimintakate	-64 256	-68 297	-68 912
452 Henkilöstökeskus	Tulot	9 524	8 425	8 425
	Menot	64 091	60 560	55 899
	Toimintakate	-54 567	-52 135	-47 474
453 Työterveyskeskus	Tulot	14 817	14 815	15 140
	Menot	14 421	14 520	14 520
	Toimintakate	396	295	620
455 Tietokeskus	Tulot	443	464	464
	Menot	7 342	7 812	7 812
	Toimintakate	-6 899	-7 348	-7 348
Sj:n toimiala	Tulot	80 615	69 887	75 090
	Menot	942 376	963 594	978 453
	Toimintakate	-861 761	-893 707	-903 363

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
5 KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI				
511 Kaupunkisuunnittelutoimi	Tulot	658	323	323
	Menot	25 892	26 451	26 451
	Toimintakate	-25 234	-26 128	-26 128
521 Kiinteistötoimi	Tulot	622 389	633 824	648 249
Yhteensä	Menot	231 086	258 876	268 838
	Toimintakate	391 303	374 948	379 411
52103 Tilakeskus (sisältyy kohtaan 521 Kiinteistötoimi)	Tulot	404 911	416 600	424 000
	Menot	208 263	236 109	245 974
	Toimintakate	196 648	180 491	178 026
522 Asuntotuotantotoimisto	Tulot	10 228	14 373	15 037
	Menot	9 476	13 674	14 338
	Toimintakate	752	699	699
531 Rakennusvalvonta	Tulot	8 537	7 000	7 060
	Menot	8 603	8 605	8 665
	Toimintakate	-66	-1 605	-1 605
Kaj:n toimiala	Tulot	641 812	655 520	670 669
	Menot	275 057	307 606	318 292
	Toimintakate	366 755	347 914	352 377
<i>Käyttömenot</i>	<i>Tulot</i>	<i>1 356 252</i>	<i>1 386 849</i>	<i>1 401 130</i>
	<i>Menot</i>	<i>4 384 084</i>	<i>4 526 195</i>	<i>4 637 066</i>
	<i>Toimintakate</i>	<i>-3 027 832</i>	<i>-3 139 346</i>	<i>-3 235 936</i>
Tuet, talous- ja suunnittelukeskuksen käytettäväksi		7 793	12 475	16 470
TOIMINTAMENOT	Tulot	1 356 252	1 386 849	1 401 130
	Menot	4 391 877	4 538 670	4 653 536
	Toimintakate	-3 035 625	-3 151 821	-3 252 406

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
7 TULOSLASKELMAOSA				
701 Toiminnan rahoitus	Tulot	3 056 288	3 101 800	3 193 500
	Menot	0	0	0
	Toimintakate	3 056 288	3 101 800	3 193 500
	Kunnan tulovero	2 306 394	2 359 000	2 441 000
	Osuus yhteisöveron tuotosta	263 398	275 000	283 000
	Kiinteistövero	188 746	197 000	202 000
	Koiravero	492	800	500
	Verotulot yhteensä	2 759 030	2 831 800	2 926 500
	Valtionosuudet yhteensä	297 258	270 000	267 000
702 Rahoitus- ja sijoitustoiminta	Tulot	155 701	152 409	147 978
	Menot	30 246	43 236	53 570
	Toimintakate	125 455	109 173	94 408
703 Rahastointi	Tulot	9 147	11 820	11 360
	Menot	26 083	9 000	0
	Toimintakate	-16 936	2 820	11 360
705 Poistoero	Tulot	841	0	0
	Menot	0	0	0
	Toimintakate	841	0	0
	Tulot	3 221 977	3 266 029	3 352 838
	Menot	56 329	52 236	53 570
	Netto	3 165 648	3 213 793	3 299 268

Vuonna 2013 toteutettavat henkilöstösiirrot sosiaali- ja terveystaloudesta talous- ja suunnittelukeskukseen, hankintakeskukseen, henkilöstökeskukseen ja tietokeskukseen on huomioitu raamin 2014 euromääräisissä luvuissa sekä tehty vertailukelpoisiksi edellä esitetyissä taulukoissa myös vuosien 2012 ja 2013 kohdalla.

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
8 INVESTOINTIOSA				
801 Kiinteä omaisuus	Tulot	79 961	94 000	100 000
	Menot	136 866	67 072	61 050
	Toimintakate	-56 905	26 928	38 950
802 Talonrakennus	Tulot	0	0	0
	Menot	175 117	198 461	163 013
	Toimintakate	-175 117	-198 461	-163 013
803 Kadut, liikenneväylät ja radat	Tulot	0	0	0
	Menot	64 095	109 620	97 000
	Toimintakate	-64 095	-109 620	-97 000
804 Investoinnit Khn käytettäväksi	Tulot	0	0	0
	Menot	0	0	35 000
	Toimintakate	0	0	-35 000
805 Väestönsuojat	Tulot	443	100	100
	Menot	5 236	700	500
	Toimintakate	-4 793	-600	-400
806 Puistorakentaminen	Tulot	0	0	0
	Menot	7 215	9 240	7 000
	Toimintakate	-7 215	-9 240	-7 000
807 Liikuntapaikat, liik:n käytettäväksi	Tulot	0	0	0
	Menot	14 020	13 610	9 500
	Toimintakate	-14 020	-13 610	-9 500
808 Korkeasaaren eläintarha	Tulot	0	0	0
	Menot	2 871	3 100	2 500
	Toimintakate	-2 871	-3 100	-2 500
809 Irtaimen omaisuuden perushankinta	Tulot	1 615	1 477	608
	Menot	43 718	51 783	44 607
	Toimintakate	-42 103	-50 306	-43 999
80902 Talous- ja suunnittelukeskus		4 443	10 591	9 815
80903 Tarkastusvirasto		0	24	0
80904 Hallintokeskus		334	405	339
80906 Pelastustoimi		703	3 500	2 440
80907 Ympäristökeskus		274	180	150
80911 Hankintakeskus		0	150	50
80912 Rakennusvirasto		994	1 200	730

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
80913	Rakentamispalvelu	3 700	4 040	3 100
80914	Opetusvirasto	9 871	11 000	11 000
80917	Suomenkielinen työväenopisto	218	121	59
80918	Ruotsinkielinen työväenopisto	36	50	42
80919	Kirjastotoimi	1 361	1 300	1 089
80920	Kulttuuritoimi	439	400	335
80921	Kaupunginmuseo	65	124	92
80922	Kaupungin taidemuseo	410	400	335
80923	Korkeasaaren eläintarha	57	88	74
80924	Nuorisotoimi	446	450	377
80925	Liikuntatoimi	924	900	754
80926	Kaupunginorkesteri	340	100	84
80927	Henkilöstökeskus	69	51	43
80928	Työterveyskeskus	175	36	30
80929	Tietokeskus	36	70	42
80932	Sosiaali- ja terveysvirasto	15 278	12 805	10 726
80933	Varhaiskasvatusvirasto	1 096	1 495	1 053
80935	Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristötoimi	757	900	750
80936	Kiinteistötoimi	802	800	580
80937	Rakennusvalvonta	844	533	476
80938	Asuntotuotantotoimisto	46	70	42
818	Helsingin kaupungin tukkutori			
	Tulot	0	0	0
	Menot	1 400	2 000	2 000
	Toimintakate	-1 400	-2 000	-2 000
821	Kuntayhtymät, Tasken käytettäväksi			
	Tulot	0	0	0
	Menot	0	130	130
	Toimintakate	0	-130	-130
822	Arvopaperit			
	Tulot	0	0	0
	Menot	24 871	7 000	5 200
	Toimintakate	-24 871	-7 000	-5 200
829	Muu pääomatalous			
	Tulot	46 390	20 000	20 000
	Menot	6 673	7 500	7 500
	Toimintakate	39 717	12 500	12 500
	Tulot	128 409	115 577	120 708
	Menot	482 082	470 216	435 000
	Netto	-353 673	-354 639	-314 292

25.3.2013

		TP 2012	TA 2013	TA 2014 Raami
9 RAHOITUSOSA				
901 Pitkävaikutteinen rahoitus	Tulot	27 623	331 473	529 185
	Menot	155 986	143 689	258 430
	Toimintakate	-128 363	187 784	270 755
	Tulot	27 623	331 473	529 185
	Menot	155 986	143 689	258 430
	Netto	-128 363	187 784	270 755

25.3.2013

4 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT

Taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 8. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen kuntajaoston antamat ohjeet sekä taloussääntö, talousarvio (Kvsto 28.11.2012) ja poistosuunnitelma (Kvsto 29.11.2006).

4.1 Kuntalaki

Kuntalain (365/95) 65 §:ssä on säännökset talousarvion käsittelystä, hyväksymisestä, velvoittavuudesta, sisällöstä, rakenteesta ja talousarvioperiaatteista sekä myös vuotta pitemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnittelusta.

Kuntalain 67 §:ssä on säännökset kunnan kirjanpidosta:

”Kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (655/73) säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja tämän lain 68–70 §:n soveltamisesta.”

4.2 Kuntajaoston ohjeet

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut seuraavat yleisohjeet

- ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä (3.2.2009)
- kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista (17.11.2009)
- kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (17.11.2009)
- kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta (24.1.2011)
- kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä (16.12.2008)
- kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista (15.11.2011)
- kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (13.12.2011)
- kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta (14.12.2010)
- kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta (28.11.2006)

Kuntajaoston yleisohjeet ovat sitovia. Kuntajaoston yleisohjeita ja lausuntoja saa Kuntaliitosta sekä Kuntaliiton internet -sivuilta. Lisäksi aiheisiin saattaa liittyä kaupungin omaa ohjeistusta, joka tarkoittaa yleisohjeita. Osa kaupungin omasta ohjeistuksesta on koottu liitteeseen 2.

25.3.2013

4.3 Taloussääntö

Kvston 6.6.2012 (192 §) hyväksymässä taloussäännössä on määritelty mm. taloudenhoidon toimintaperiaatteet, taloushallinnon organisaatio sekä annettu määräyksiä strategioista, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, rahatoimesta ja laskentatoimesta. Taloussääntöä on noudatettava kaupungin talouden suunnittelussa, rahatoimessa, sijoitustoiminnassa ja laskentatoimessa sekä muussa taloudenhoidossa.

Taloussäännön mukaan kaupungin tehtävät ja toiminnot on hoidettava siten, että mm.

- valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan,
- kaupungin talous on tasapainossa,
- vastuu kunkin tehtäväalueen toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on selkeä,
- organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

5 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE

5.1 Talousarvion ja -suunnitelman osat

Kuntalain mukaan talousarviossa on käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa (Helsingin kaupungin käyttämät taulukkomallit liitteinä 3–6). Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista.

Talousarvioon ja -suunnitelmaan sisältyy lisäksi yleisperusteluita ja liitteitä.

Käyttötalousosa sisältää tuloslaskelman muotoiset talousarviot, sitovat toiminnalliset tavoitteet, toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään ja tarvittavat tunnuslukutaulukot sekä talousarviovuoden että taloussuunnitelmavuosien osalta.

Virastojen ja liikelaitosten talousarvioasetelmat pysyvät pääsääntöisesti ennallaan. Mahdolliset asetelmamuutokset tehdään yhteistyössä talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnittelu- ja varainhallintaosaston sekä virastojen ja liikelaitosten kanssa.

Tuloslaskelmaosassa esitetään informaatiotietona tuloslaskelmat sekä määräraha- ja tuloarviotaulukot, joista Kvsto päättää. Tuloslaskelmaan,

25.3.2013

jossa kuvataan tilikauden tuloksen muodostumista, tiedot saadaan käyttötalousosasta ja tuloslaskelmaosan määrärahoista ja tuloarvioista.

Virastojen ja liikelaitosten yhdistettyyn tuloslaskelmaan saadaan tiedot käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan lisäksi myös liikelaitosten talousarvioista sisäiset erät eliminoiden. Tuloslaskelmaosassa kuvataan tulorahoituksen riittävyyttä käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosassa esitetään pitkävaikutteisten tuotantovälineiden, esim. rakennusten ja kaluston, hankinta, rahoitusomaisuudet ja omaisuuden myynti.

Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelmien lisäksi määräraha- ja tuloarviotaulukot, joiden perusteella määrärahojen sitovat päätökset tehdään. Rahoituslaskelmaan, jossa kuvataan toiminnan rahoitusta, tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista. Virastojen ja liikelaitosten yhdistettyyn rahoituslaskelmaan kerätään em. tietojen lisäksi tiedot liikelaitosten talousarvioista. Laskelmassa on eliminoitu sisäiset erät. Rahoituslaskelmat esitetään informaatiotietona kuten tuloslaskelmatkin.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen, kaupungin taloudellisen tilanteen kehittymiseen sekä tietoja taloussuunnitelman toteutumisesta. Taloussuunnitelman yhteydessä esitetään vuosittain strategiaosa.

5.2 Tulo- ja menolajit

Tuloslaskelman erät muodostuvat tulo- ja menolajeista. Tulo- ja menolajien sisältö noudattaa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia ohjeita, Tilastokeskuksen luokitusta sekä Kuntaliiton tililuettelomallia.

6 TALOUSSUUNNITTELUN PERIAATTEITA

6.1 Yleiset periaatteet

Taloussuunnittelun periaatteita kuntaliiton suosituksen mukaan ovat tasapainoperiaate, brutto- ja nettoperiaate, suorite- ja realisointiperiaate ja täydellisyysperiaate.

25.3.2013

6.2 Tasapainoperiaate

Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Suunnitellun toiminnan ja hankkeiden on oltava realistisia suhteessa käytettäviin varoihin. Taloussuunnitelmassa on esitettävä toimenpiteet edellisiltä tilikausilta kertyneen tai kuluvalta tilikaudelta kertyvän alijäämän kattamiseksi. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista vuositasolla ei kuitenkaan edellytetä.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä (toimenpideohjelma), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena. Kuntalain 65.3 §:n säännös alijäämän kattamisvelvollisuudesta ei kuitenkaan koske kuntayhtymää.

Kunta, jonka kuluvan vuoden tasearvio on ylijäämäinen, voi sen sijaan tehdä alijäämäisen taloussuunnitelman. Suunnitelman alijäämäisyys ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin talousarvion laadintavuoden tasearvion mukainen kertynyt ylijäämä.

Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Erityinen riski liittyy esimerkiksi lainatakauksiin ja vakuuksiin yhteisöille, jotka eivät ole kunnan määräysvallassa.

6.3 Suorite- ja realisointiperiaate

Menojen suoriteperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannon tekijöistä aiheutuvat menot ja muut sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta on varainhoitovuoden aikana sitoutunut. Tulojen realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat ja muut lopullisesti kunnalle kuuluvat tulot.

6.4 Täydellisyysperiaate

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liity rahan käyttöä.

25.3.2013

6.5 Brutto- ja nettoperiaate

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Menettely on perusteltu silloin, kun tehtävä rahoitetaan pääsääntöisesti verorahoituksella. Myös silloin, kun tehtävän menot eivät riipu siihen kohdistuvista tuloista, on bruttoperiaate ensisijainen, vaikka tulojen määrä olisi merkittävä.

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena. Tämä on tarkoituksenmukaista tehtävissä, jotka rahoitetaan pääosin palvelujen myynti- ja maksutuloilla. Esimerkiksi kuntien yhteistoiminnassa toimintaa ylläpitävä kunta budjetoi sitovana vain oman osuutensa menoista. Kuntayhtymässä nettobudjetointia sovelletaan pääsääntöisesti kaikissa tehtävissä, joihin kohdistetaan jäsenkuntien maksuosuuksia ja muita tuloja.

Kunnan liikelaitosta sitovana nettoeränä kunnan talousarviossa on tulo, joka liikelaitoksen tulee tulouttaa korvauksena kunnan liikelaitokseen sijoittamasta oman tai vieraanpääomanehtoisesta pääomasta sekä meno, joka on kunnan avustusta liikelaitokselle. Liikelaitoksen investoinnit rahoitetaan lähtökohtaisesti tulo-rahoituksella. Niihin ei osoiteta kunnan talousarviossa määrärahaa muuten kuin pääomasijoituksena samaan tapaan, kuin kunta osoittaa rahoitusta tytäryhteisölleen.

6.5.1 Kunnan liikelaitokset

Kunnan liikelaitos edellyttää Kvstossa erikseen tehtävää perustamispäätöstä.

Kunnan liikelaitoksia ovat Helsingin Energia -liikelaitos, Helsingin Satama -liikelaitos, Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitos (Talpa), Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos, Helsingin kaupungin Palmia -liikelaitos, ja Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia).

Liikelaitosten perustamislainan korot ja peruspääoman tuotto käsitellään tuloslaskelmaosassa tuloina ja rahoitusavustus menona. Perustamislainan lyhennykset käsitellään rahoitusosassa tuloina ja perustamislainan anto ja muu lainananto sekä peruspääoman korotus menona. Toiminnan perustelut esitetään käyttötalousosassa.

Perusteluiksi kunnan liikelaitokset esittävät strategiset tavoitteet, kilpailuttamisen periaatteet, tulos- ja rahoituslaskelman, sitovat tavoitteet toiminnalle sekä investointisuunnitelman. Laskelmat esitetään kirjanpi-

25.3.2013

tolautakunnan kuntajaoston antamien tulos- ja rahoituslaskelmakaavojen mukaisina (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä). Perustelut esitetään talousarvion perustelutekstin rakenteen mallin mukaisesti (liite 2).

6.5.2 Nettobudjetoidut yksiköt

Nettobudjetoidut yksiköt sisältyvät käyttötalousosaan ja budjetoidaan aina omalle talousarviokohdalleen. Yksiköiden talousarvio esitetään tuloslaskelman muodossa. Kvsto päättää sitovuustasoksi toimintakateen.

Luettelo vuoden 2014 talousarvion nettobudjetoiduista yksiköistä on liitteenä 1.

6.6 Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalaki ei edellytä vuositasolla pyrkimystä nollatulokseen eli muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista.

Kuntalain 65 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä (*toimenpideohjelma*), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (*alijäämän kattamisvelvollisuus*).

6.7 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallinen tavoite on talousarviossa Kvston tehtäväkohtaisesti asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelutuotannon määrää tai laatua tai toiminnan kehittämistä ohjaava tavoite.

Kvsto päättää talousarvion käsittelyn yhteydessä, mitkä tavoitteista ovat sitovia. Muut tunnusluvut esitetään perusteluina. Talousarvion toteutumista seurattaessa seurataan myös näiden mittareiden kuvaamien toimintojen toteutumista.

6.8 Talousarvion sitovuus

Toiminnassa ja taloudenhoidossa noudatetaan talousarviota. Kvstoon nähden sitovaksi eräksi talousarviossa voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate ja/tai toiminnallinen tavoite.

25.3.2013

Pääsääntöisesti sitovuustaso on

- bruttobudjetoiduilla yksiköillä
 - kohdan menot yhteensä
 - toiminnalliset tavoitteet
- nettobudjetoiduilla yksiköillä
 - toimintakate
 - toiminnalliset tavoitteet
- kunnan liikelaitokset
 - tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittävät erät
 - toiminnalliset tavoitteet

Hallintokunnan talousarvioon voi sisältyä mm. avustuksia yhteisöille, ulkopuolisin varoin rahoitettua toimintaa ja EU-hankkeita. Näihin toimiin varatut määrärahat esitetään tarvittaessa sitovina erikseen esim. erityisperusteluina tai liitteinä.

Talousarvion käsittelyn yhteydessä Kvsto päättää hallintokuntien talousarvioiden sitovuustason.

6.9 Sisäisten palvelujen budjetointi

Hallintokuntien välinen laskutus sisällytetään menoihin ja tuloihin ja näin saadaan kuva hallintokunnan kokonaismenoista ja -tuloista. **Talousarvioehdotuksessa on esitettävä erikseen sisäisten erien osuus ao. meno-/tulolajierästä.** Sisäisiä eriä tarvitaan virastojen ja liikelaitosten yhdistettyjen tulos- ja rahoituslaskelmien tuottamisessa.

Hallintokunnan sisäistä laskutusta (esim. osastojen välinen) ei pääsääntöisesti käsitellä talousarviossa. Määrärahat budjetoidaan palvelujen tuottajalle, jolloin kaupungille todella aiheutuvat menot (esim. palkat) voidaan kohdistaa oikeille tulostileille. Sisäistä laskutusta seurataan kustannuslaskennassa.

Mikäli hallintokunnan talousarvioon kuitenkin sisältyy omana kohtanaan nettobudjetoitu yksikkö, joka myy palveluja myös oman hallintokunnan toisille yksiköille, em. tilaajayksiköt budjetoivat menoina palvelujen osot ja tuottajayksikkö budjetoivat menoina palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot ja tuloina palvelujen myyntitulot.

6.10 Suunnitelmapoistojen käsittely

Poistot käsitellään hallintokuntien tuloslaskelmissa määrärahan ulkopuolisena eränä, josta ne siirtyvät koko kaupungin tuloslaskelmaan.

25.3.2013

7 SUUNNITTELUN YLEISOHJEET

7.1 Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohta

Kaupungin uusi strategiaohjelma on lähtökohtana valmisteltaessa vuoden 2014 talousarvioehdotusta ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosiksi 2014–2016 sekä muita valtuustokauden suunnitelmia ja toimenpiteitä.

Hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunginvaltuuston strategiaohjelmaa 2013–2016 koskevat päätökset talousarvioehdotuksen 2014 valmistelussa ja käsittelyssä.

Strategiaohjelman mukaan Helsingin velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla. Laatimisohjeiden kohdassa 3 on esitetty pääsääntöisesti hallintokunnittain vuoden 2014 raamit, joita hallintokunnat eivät voi ylittää laatiessaan vuoden 2014 talousarvioehdotusta.

Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohtana tulee olla tuottavuuden parantaminen. Kaupungin strategiaohjelmaan sisältyy toimenpide, että kaupunki tekee ja toteuttaa vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa osoitetaan konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen. Tuottavuusohjelman toimenpiteet tulee käsitellä lauta- ja johtokunnissa talousarvioehdotuksen yhteydessä. (Katso kohta 8.3.5 Erilliskysymykset: Tuottavuuden parantaminen).

Hallintokuntien on vuoden 2014 talousarvioehdotusta laatiessaan otettava huomioon kaupungin strategiaohjelma vuosiksi 2013–2016, laatimisohjeissa esitetyt laatimistyötä ohjaavat kannanotot sekä kaupunginvaltuuston raamista käymä lähetekeskustelu.

7.2 Laatimisohjeiden käsittely lauta- ja johtokunnissa

Vuoden 2014 talousarvioehdotuksen raami valmistelutyötä ohjaavine kannanottoineen sekä laatimisohjeet esitellään lauta- ja johtokunnille. Jokaisen hallintokunnan on esitettävä vuoden 2014 talousarvioehdotuksessa sitovat toiminnalliset tavoitteet tunnuslukuina tai sanallisina tavoitteina. Lisäksi on korostettava toiminnallisten tavoitteiden ja niiden seurannan merkitystä talouden ohjauksessa sekä niiden kytkemistä määrärahoihin ja tuloarvioihin.

25.3.2013

Lauta- ja johtokunnat voivat tällöin antaa ehdotusten valmisteluun liittyviä ohjeita ja tavoitteita. Ne päättävät talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksensa käsittelyajankohdan ohjeiden kohdassa 9 esitettyjä määräaikoja noudattaen.

7.3 Hallintokuntien yhteistoiminta

Strategiaohjelmassa toimivan Helsingin tavoitteena on, että asukkaille järjestetään sujuvat ja integroidut palvelut. Johtamisen toimenpide-ehdotuksiin sisältyy, että keskeisissä toimialarajat ylittävissä tavoitteissa toimenpiteet valmistellaan samaan palveluketjuun osallistuvien virastojen ja liikelaitosten yhteistyönä. Yhteiset toimenpiteet sisällytetään samansisältöisinä ao. lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksiin.

Virastojen ja liikelaitosten tulee talousarvion 2014 valmistelussa tehdä yhteistyötä siten, että keskeisissä palveluketjuissa lautakunnille esitettävä tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhdensuuntaisia.

Hallintokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan esittää toimialarajat ylittävien palveluprosessien kehittämis- ja tehostamistoimenpiteet. Hallintokuntien yhteisellä esityksellä tulee määritellä prosessin vastuutaho. Toimialarajat ylittäviä palveluprosesseja koskevat kehittämis- ja tehostamistoimenpiteet sekä ehdotukset hallintokuntien yhteisiksi sitoviksi ja muiksi toiminnallisiksi tavoitteiksi tulee käsitellä kaikissa käsiteltävään palveluprosessiin osallistuvissa lautakunnissa. Esitysten tulee sisältää konkreettinen tavoite toimenpiteiden kokonaiskustannuksia vähentävistä vaikutuksista taloussuunnitelmakaudella.

Hallintokuntien yhteisten toimenpiteiden tai yhteistyömuotojen osalta hallintokuntien tulee sopia yhteisestä henkilökunnan käytöstä, kustannusten jakamisesta ja siitä minkä hallintokunnan talousarvioehdotukseen määrärahat budjetoidaan. Määrärahojen muutokset on perusteltava.

Hallintokuntien välistä yhteistoimintaa edistetään hallintokuntarajat ylittävien prosessien osalta vuonna 2012 johtajiston 17.8.2011, 5.10.2011 ja 26.9.2012 tulospalkkiojärjestelmistä tekemien päätösten mukaisesti. Vuonna 2012 tulospalkkiojärjestelmiin mukaan otettujen hallintokuntarajat ylittävien prosessien kehittämistyötä tulee jatkaa vuonna 2013. Vuonna 2014 virastojen on edettävä edelleen tähän suuntaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tunnistamalla ja mahdollisesti jo kuvaamalla hallintokuntarajat ylittävät merkittävät prosessit sekä asettamalla prosessiin osallistuville osapuolille yhteisiä tavoitteita.

25.3.2013

7.4 Kilpailuttaminen

Hallintokunnat esittävät talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksissaan, millaisia muutoksia on vireillä tai suunnitteilla tapahtuvaksi hallintokunnassa kilpailuttamisen ja kilpailun suhteen talousarvio- ja taloussuunnitelmakauden aikana.

Lisäksi hallintokunnat selvittävät suunnitelmassa tämänhetkisen kilpailuttamistilanteensa, kuten esimerkiksi kilpailutetun toiminnan arvioidun osuuden yksikön bruttomenoista. Selvityksen tulee sisältää myös perustelut muutoksille kilpailuttamisen käytössä ja kilpailutilanteessa. Kaupunginhallitus on hyväksynyt 11.2.2008 (170 §) kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet.

8 TALOUSARVIO- JA TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSET

8.1 Kaupungin strategiaohjelma ja sen toteuttaminen

Edellä todetun mukaisesti strategiaohjelma 2013–2016 on kaupunginvaltuuston tehtyä siitä päätöksen lähtökohtana valmisteltaessa vuoden 2014 talousarvioehdotusta ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosiksi 2014–2016. Hallintokuntien tulee valmistautua ottamaan huomioon kaupunginvaltuuston strategiaohjelmaa 2013–2016 koskevat päätökset talousarvioehdotuksen 2014 valmistelussa ja käsittelyssä.

Strategiaohjelman toteuttamisen ja seurannan väline on kaupungin talousarvio. Strategiaohjelma esitetään vuosittain kaupungin talousarvion yleisperusteluosassa. Valtuustokauden aikana strategiaohjelmaa tarkistetaan, mikäli kaupungin toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä kaupungin toimintaan tai talouteen vaikuttavia muutoksia. Strategian tarkistamistarvetta arvioidaan vuosittain kaupunginvaltuuston talousarvioehdotuksen valmistelua koskevassa lähetekeskustelussa.

8.2 Toiminnan tavoitteet

Strategiaohjelmassa määritellään kaupungin toiminnan strategiset tavoitteet ja painopisteet.

Strategian toimeenpano tapahtuu vuosittaisen talousarvioprosessin kautta. Virastot ja liikelaitokset valmistelevat keväällä talousarvioehdotuksensa lauta- ja johtokuntien päätettäväksi. Talousarvion laatimisen yhteydessä virastot, liikelaitokset ja tytäryhteisöt määrittelevät omassa strategiatyössään kaupungin strategiaohjelmasta johdetut oman toimi-

25.3.2013

alansa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuusto päättää talousarvion yhteydessä sitovista ja muista toiminnallisista tavoitteista.

Valtuuston hyväksymät strategiaohjelman tavoitteet osoittavat toiminnan suunnan.

Kaupungin strategiaohjelmasta johdetut **sitovat toiminnalliset tavoitteet** kuvaavat vaikuttavuuden, laadun tai palvelutason tavoitteet ja mittarit. Talousarvioehdotuksissa lautakunnat esittävät ehdotuksen valtuuston päätettäväksi sitoviksi toiminnallisiksi tavoitteiksi. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tavoite ohjaa toimintaa strategiaohjelman osoittamaan suuntaan. Osan tavoitteista tulee ohjata toimintaa virastojen ja liikelaitosten toimialarajat ylittävien haasteiden ratkaisemiseen.

Kaupungin strategioista tai toimialan ja tehtävän erityispiirteistä johdetut **muut toiminnalliset tavoitteet** ohjaavat määrärahan käyttötarkoitusta, palvelukykyä tai toiminnan kehittämistä.

Lisäksi on korostettava toiminnallisten tavoitteiden ja niiden seurannan merkitystä talouden ohjauksessa sekä niiden kytkemistä määrärahoihin ja tuloarvioihin.

Hallintokunnat esittävät talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksissaan vuosiksi 2014–2016:

- 1 Viraston toimintaympäristön keskeiset muutokset ja niiden vaikutukset 2014 talousarvioon sekä arvion palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2014–2016
- 2 Kaupungin strategiaohjelman toteuttamisen virastojen toiminnassa, viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014–2016, viraston henkilöstöressurssisuunnitelman sekä tilankäyttösuunnitelman
- 3 Sitovat toiminnalliset tavoitteet ja muut toiminnalliset tavoitteet vuodeksi 2014, määrälliset ja taloustavoitteet sekä tuottavuuden seurannan tunnusluvut

Hallintokuntien tulee tarkastella myös toimialansa palvelukokonaisuuden kannalta merkittävimmille tytäryhteisöille asetettavia tavoitteita.

25.3.2013

Kuva 2. Tavoitteiden seurantamittarit eri tasoilla

Tavoitetaso	Päätävä	Väline	Mittarit ja seuranta
Strategiataso	Valtuusto	Strategiaohjelma	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiset tavoitteet ja kriittiset menestystekijät • Vaikuttavuusmittarit: valtuustokausi • Sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet: arviointikertomus vuosittain, seurantaraportti 4krt/vuosi
		↓	
Toimialataso	Valtuusto	Talousarvio	<ul style="list-style-type: none"> • Sitovat ja muut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet: seurantaraportti 4krt/vuosi
		↓	
Virasto, liikelaitos ja tytäryhteisö	Lauta- ja johtokunta	Tulosbudjetti	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnalliset tavoitteet: tuloskortti, tulospalkkiojärjestelmä, asiakastytyväisyys, ympäristöraportointi, työhyvinvointi • Taloudelliset tavoitteet: kuukausittainen tai reaaliaikainen seuranta
		↓	
Osasto	Lautakunta, esimies	Tulosbudjetti	<ul style="list-style-type: none"> • Osaston toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet: tuloskortti, tulospalkkiojärjestelmä
		↓	
Työntekijä	Esimes	Toimenkuva, kehityskeskustelu	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilökohtaiset tavoitteet: työsuorituksen arviointi

25.3.2013

8.3 Käyttötalous

8.3.1 Talousarviokirjaan sisältyvät perustelut

Hallintokunta valmistelee ehdotuksen talousarviokirjaan painettavista perusteluista talousarviokohdittain. Ehdotukset sisältävät tekstiosan ja suoritetaulukko-osan.

Tuottavuuden seurannassa virastojen ja liikelaitosten tulee huolehtia tuottavuuslaskennan oikeellisuudesta ja annettujen tietojen yhdenmukaisuudesta. Tuottavuusindeksiä laskettaessa menoissa ovat mukana myös poistot ja työllistettyjen kustannukset. Tuottavuuden kehitys esitetään indeksisarjana vuosilta 2011–2016 siten, että vuoden 2011 tuottavuusindeksiluku on 100.

Asukaskohtaisten tunnuslukujen laskennassa käytetään seuraavia lukuja:

1.1.2011	588 549
1.1.2012	595 384
1.1.2013	604 883

Vuoden 2014 alun väestömääränä sekä siitä seuraavien vuosien alun väestömääränä tulee käyttää vuoden 2013 alun väestömäärää lisättynä vuosittaisella 0,9 prosentin väestömäärän lisäyksellä.

Talousarviokirjaan sisällytettävä enintään viisi sivua pitkä **perustelutekstiehdotus, joka on tehtävä liitteessä 2 esitetyn perustelutekstin rakenteen mallin mukaisesti. Perustelutekstissä esitetään vain hallintokunnan toiminnan kannalta tärkeimmät asiat, jotka on vietävä lauta- tai johtokunnan käsiteltäväksi talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä.**

Ehdotukset perusteluteksteistä suoritetaulukkoineen on toimitettava sähköpostin (taske.tasu@hel.fi) liitetiedostona rtf -tallennusmuodossa (**ei pdf:nä**) talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosastolle.

8.3.2 Menot

Hallintokunnille on annettu kohdassa 3 menoja koskevat kokonaisraamit, joita hallintokunnat eivät voi ylittää laatiessaan vuoden 2014 talousarvioehdotusta.

Menot ja tulot lukuun ottamatta verotuloja budjetoidaan suoriteperusteisesti. Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotukset (myös nettobudjetoitujen yksiköiden) perustellaan tulo-/menolajeittain.

25.3.2013

Malli talousarvio- ja taloussuunnitelmataulukosta on liitteenä 3.

Sekä talousarvio että -suunnitelma laaditaan vuoden 2013 rahanarvoon. Valtiovarainministeriön joulukuun 2012 ennusteen mukainen kuluttajahintaindeksin muutos vuodelle 2014 on +2,1 %. Tätä yleistä kustannustason muutosta voidaan käyttää tarkempien toimialakohtaisten kustannustason nousuarvioiden puuttuessa mm. arvioitaessa palvelujen ostojen, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden sekä muiden menojen määrärahoja raamin puitteissa.

Poikkeavista toimialakohtaisista kustannustason nousupaineista huolimatta hallintokuntien tulee pysyä annetun kokonaisraamin puitteissa.

Aikaisempien vuosien taloutta koskevia tietoja ei muuteta laatimisajankohdan hintatasoon, vaan ne ilmoitetaan nimellisarvossaan.

Palkat ja muut henkilöstömenot käsitellään kohdassa 8.4 Henkilöstö.

Sisäiset tilavuokrat

Tilakeskus voi korottaa voimassa olevien sopimusten mukaisia sisäisiä tilavuokria enintään kuluttajahintaindeksin (ent. elinkustannusindeksi) mukaisesti (VM:n arvio +2,1 % vuonna 2014).

Sisäiset tilavuokrat on esitettävä erikseen hallintokuntien talousarvioehdotuksissa ja ne tullaan myös esittämään vuoden 2014 talousarvion käyttötaloussosan taulukoissa.

Muut sisäiset palvelut

Sisäiset palveluntuottajat voivat korottaa yksikköhintoja/palvelumaksuja enintään kuluttajahintaindeksin mukaisesti (VM:n arvio +2,1 % vuonna 2014).

Liikelaitokset ja hallintokunnat, joiden sisäisiä yksikköhintoja/palvelumaksuja hallintokunnat tarvitsevat ehdotuksia laatiessaan, toimittavat tiedot välittömästi niiden valmistuttua hallintokunnille ja Tasken taloussuunnitteluosastolle.

8.3.2.2 Vakuutusrahastomaksu

Vakuutusrahastomaksun suuruus on yksi promille viraston vakuuttamattoman poistonalaisen pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta. Liikelaitosten osalta vakuutusrahastomaksu on viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden keskiarvo laitokselle maksetuista vakuutusrahastokorvauksista, kuitenkin vähintään yksi promille vakuuttamatto-

25.3.2013

man poistonalaisten pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta. Talousarvioehdotuksessa vakuutusrahastomaksu esitetään erikseen menolajin Muiden palvelujen ostot perusteluissa.

Vakuutusrahastomaksun laskentaperusteista ja maksutavasta päättää kaupunginjohtaja. Vakuutusrahastomaksua maksetaan siitä ajankohdasta lukien, kun omaisuus merkitään taseeseen ao. käyttöomaisuustilille. Vakuutusrahastomaksua ei makseta maa- ja vesiomaisuudesta, keskeneräisestä käyttöomaisuudesta, pysyvien vastaavien aineettomien hyödykkeiden eikä yleisessä käytössä olevasta omaisuudesta (esim. liikenneväylät, puistot, leikkipaikat).

8.3.2.3 Arvonlisävero

Hankintoihin tarvittavat määrärahat otetaan talousarvioon ja -suunnitelmaan pääsääntöisesti ilman arvonlisäveroa. Myyntihintoihin sisältyvää arvonlisäveroa ei esitetä tuloarviossa.

8.3.2.4 Luottotappiot

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston mukaan saamisten luottotappioita ei voida kirjata tulon vähennyksenä. Tästä syystä hallintokunnat varaa-
vat talousarvioehdotuksessaan määrärahan luottotappioita varten, mikäli talousarviovuonna arvioidaan syntyvän luottotappiota. Saamisten luottotappiot budjetoidaan muihin menoihin.

8.3.2.5 Jäsenmaksut

Kvsto on kehottanut Khta nykyistä paremmin valvomaan kaupungin etua järjestöissä, joiden tuloista Helsingin maksamat jäsen- ym. maksut muodostavat merkittävän osan. Virastojen ja liikelaitosten tulee talousarvioehdotustaan laatiessaan arvioida ao. hallintokunnan kannalta jäsenyyden tarkoituksenmukaisuutta ja siitä koituvia etuja verrattuna jäsenyyden aiheuttamiin velvoitteisiin. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota järjestöjen jäsenyyksistä kaupungille jäsenmaksujen lisäksi aiheutuviin menoihin. Arvion perusteella tulee tarvittaessa tehdä esitys esim. eroamisesta järjestöstä.

Hallintokunnat budjetoivat omiin talousarvioihinsa niiden järjestöjen jäsenmaksut, joihin kaupunki on hallintokunnan esityksestä Khn päätöksellä liittynyt. Jäsenmaksuliitettä varten hallintokunnat lähettävät tiedot järjestöjen jäsenyydestä jäsenmaksuineen talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosastolle.

Kaupunginhallitus päättää edelleen liittymisestä järjestöihin viraston tai liikelaitoksen esityksestä. Esityksissä tulee selvittää perusteellisesti, mitä hyötyä kaupungille on kuulumisesta kyseiseen järjestöön ja saako kaupunki järjestön toimintaan osallistumisesta riittävän vastineen siitä

25.3.2013

aiheutuville kustannuksille. Mikäli hallintokunta ehdottaa liittymistä järjestöön, tulee samassa yhteydessä pyrkiä tarkastelemaan hallintokunnan jäsenyyksiä kokonaisuutena ja mahdollisuutta luopua jostakin jäsenyydestä.

Järjestöistä eroamisesta voi päättää viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Päätöksestä on toimitettava ilmoitus ao. järjestölle ja päätösluettelonote talous- ja suunnittelukeskukselle.

8.3.2.6 Ulkopuolisin varoin rahoitettu toiminta sekä sponsorirahan käyttö

Hallintokunnat, joilla on talousarviossa varattu määräraha ulkopuolisin varoin rahoitettua toimintaa varten, merkitsevät talousarvioehdotukseensa tästä toiminnasta arvioidut menot vakiomenolajeille. Perusteissa esitetään menolajeittain ulkopuolisin varoin rahoitetun toiminnan osuus. Vastaavan suuruisen tulo merkitään tulotilille "Muut tulot, Ulkopuolisin varoin rahoitettu toiminta".

Hallintokunnat voivat lisäksi etsiä omalle toiminnalleen ulkopuolisten sponsorien tukea. Yhteistyökumppaneita voivat olla esim. yritykset ja yhteisöt. Sponsoriyhteistyö voi olla sisällöltään monimuotoista ja laaja-alaista. Se on sopimuksellista, molemminpuolista ja vastikkeellista. Sponsorintiyhteistyön kumppaniksi hankittavien ja hyväksyttävien organisaatioiden tulee toimintansa sisällön ja laadun suhteen täyttää eettiset säännöt ja viraston sponsorintiyhteistyölle määriteltujen sponsorintisääntöjen perusehdot. Vastuu sponsoroinnin hankinnasta ja sponsorirahan käytöstä on aina virastolla ja sen päälliköllä.

Jos hallintokunnalla on talousarvioehdotuksessa esitetään varattavaksi määrärahat sellaiselle hankkeelle, jossa on mukana sponsoriyhteistyötä ja siten sponsorituloja, niin lähtökohtana tulee olla se, että hankkeeseen saatavaa sponsorirahaa ei käytetä hankkeen laajuuden kasvattamiseen ja siten hankkeen menojen lisäämiseen. Sponsoritulojen tulisi siis osaltaan kompensoida kaupungin hankkeeseen kohdentamia resursseja.

Sponsorirahan käytöstä ja käsittelystä kirjanpidossa ohjeistetaan tarkemmin pysyväisohjeissa.

8.3.2.7 Vuosijuhlat ja historiikit

Virastot ja laitokset voivat järjestää vuosipäiväjuhlallisuuksia silloin, kun kysymyksessä on 25, 50, 75, 100, 125 tai vastaava vuosipäivä. Juhlan järjestäminen edellyttää kaupunginjohtajan hyväksyvää päätöstä. Lautta- ja johtokuntien sekä virastojen ja liikelaitosten 50, 100, 150 tai vastaava vuosipäivä vietettäessä saadaan julkaista juhlavuoteen liittyvä

25.3.2013

historiikki tai vastaava teos kaupunginjohtajan myönnettyä siihen lautatai johtokunnan esityksestä luvan.

Vuosipäiväjuhlallisuuksien järjestämisestä aiheutuneet menot on katettava pääsääntöisesti hallintokuntien määrärahoista. Vain poikkeustapauksissa tähän tarkoitukseen voidaan myöntää osarahoitusta Khn käyttövaroista. Osarahoitusta koskevat esitykset Khn käyttövaroista myönnettävistä määrärahoista tulee tehdä talousarvioehdotuksen yhteydessä.

8.3.3 Tulot

Hallintokuntien tulee selvittää mahdollisuudet maksu- ja vuokratulojen lisäämiseen ja tehdä tarvittavat esitykset osana talousarvioesitystään. Tavoitteena tulee olla, että tulojen osuus palvelujen tuotantokustannuksista kasvaisi.

Luettelo voimassa olevista maksuista ja taksoista on toimitettava talousarvioehdotuksen liitteenä. Luettelossa esitetään kunkin maksun ja taksan vahvistamisperusteet, viimeinen vahvistamispäätös ja osuus vastaavista yksikkökustannuksista. Maksuista ja taksoista päätettäessä, tulee erityisesti tarkastella, että perittävät maksut ja taksat kattavat kaikki palveluntuottamisesta aiheutuvat kustannukset.

Kvsto teki vuoden 2013 talousarvion vahvistamisen yhteydessä mm. seuraavat taloudenhoitoa koskevat päätökset:

- 4) Niiden maksujen, joista ei ole erikseen päätetty, yleisinä perusteina noudatetaan omakustannushinnan mukaista taikka viranomaisen päättämää alempaa taksaa.
- 5) Terveyskeskusmaksu poistuu vuoden 2013 alusta helsinkiläisiltä, mutta muilta kuin helsinkiläisiltä maksu peritään edelleen. Peruuttamattomista ja käyttämättä jääneistä ajoista peritään edelleen maksu kaikilta.

Valtionavustukset ja -tuet

Hallintokuntien arvioimat sekä talousarvio että -suunnitelmavuosina saatavat käyttötalouden valtionavustukset ja -tuet merkitään hallintokuntien käyttötalouden tuloarvioihin.

Investointimenoilla suoritettavia töitä ja hankintoja varten saatavat valtionosuudet ja -avustukset, jotka esitetään talousarvioehdotuksen yhteydessä erikseen, merkitään investointiosaan.

25.3.2013

Valmistus omaan käyttöön

Jos hallintokunnan käyttötalouden määrärahoihin sisältyy menoja, jotka kohdistetaan edelleen investointeihin, kohdistus merkitään hallintokunnan käyttötalouden talousarvioehdotuksessa tuloksi tulolajille Valmistus omaan käyttöön.

8.3.4 Poistot

Virastot ja liikelaitokset ovat arvostaneet kaupungin pysyvien vastaavien hyödykkeet 1.1.1997 Kvston 18.9.1996 (asia 6) (tarkistettu viimeksi Kvstossa 11.5.2011, 96 §) tekemän päätöksen mukaisesti. Samalla Kvsto hyväksyi Helsingin kaupungin poistosuunnitelman. Lautakunnat oikeutettiin vahvistamaan virastojen ja liikelaitosten tarkemmat poistosuunnitelmat em. suunnitelmassa esitettyjen poistoaikojen rajoissa.

Talousarvioon ja taloussuunnitelmaan poistot määritellään em. poistosuunnitelman mukaisesti. Perusteluissa esitetään erikseen irtaimen ja kiinteän pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistot.

Poistot esitetään talousarviokirjassa määrärahan ulkopuolisena eränä.

8.3.5 Erilliskysymykset

Kehittämishankkeet

Palvelujen vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen ja näitä edistävä mm. sähköisten palvelujen parantaminen edellyttää jatkuvaa toiminnan kehittämistä. Tiukkenevassa talustilanteessa innovaatiotoiminta ja kehittämishankkeet tulee kohdistaa olemassa olevien palvelujen ja erityisesti käyttäjien kannalta tärkeimpien sekä hallintokuntien toiminnan ja taloudelliselta volyymilta suurimpien peruspalvelujen vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseen. Kehittämishankkeilla tulee tähdätä toimintatapojen uudistamiseen. Uusien palveluiden luomiseen tai nykyisten palvelujen laajentamiseen tähtääviä kehittämishankkeita ei käynnistetä.

EU-hankkeet

EU-hankkeesta aiheutuvat kaikki menot sisällytetään pääsääntöisesti ao. hallintokunnan talousarvioon, myös se osuus, joka on tarkoitettu katettavaksi EU:lta tai valtiolta saatavilla avustuksilla (bruttoperiaate). Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että myös hankkeen partnereille jaettavat EU:n ja valtion tuet sisällytetään talousarvioon silloin kun itse toimitaan koko hankkeen hallinnoijana ja välitetään tukiosuudet muille partnereille. Hankkeen EU:n ja valtion tuet budjetoidaan tulotilille "Tuet ja avustukset" ja EU-hankkeen menot vakiomenolajeille.

25.3.2013

Talousarvioon sisällytetään vain ne hankkeet, joihin on jo saatu myönteinen päätös tai joihin sellainen on saadun ennakkotiedon mukaan odotettavissa.

EU-hankkeista, myös investointihankkeista, tehdään erillinen selvitys, josta ilmenee hankkeen yleispiirteinen sisältö ja kustannusarvio menolajeittain sekä rahoitus. Selvitys on liitettävä talousarvioehdotukseen. EU-hankkeet on mainittava erikseen käyttösuunnitelmissa.

Johtosäännön 15 §:n 18 kohdan mukaan kaupunginjohtaja päättää kaikkien virastojen ja liikelaitosten osalta EU-hankkeiden hausta. Kaupunginjohtaja on päätöksessään 5.1.2011 4003 §:ssä määrännyt johtosäännön 15 §:n 18 kohdan mukaiset tehtävät rahoitusjohtajan tehtäväksi. Rahoitusjohtajalle lähetettävien hanke-esitysten tulee olla aina viraston tai laitoksen päällikön allekirjoittamia. Tämä koskee kaikkia EU-rahoitteisia hankkeita, olipa kaupunki itse päähakijana tai partnerina. Päätösmenettelyyn tulee varata riittävästi aikaa ja talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosaston EU-suunnittelijaan tulee olla yhteydessä jo hankesuunnittelun alkuvaiheessa, jotta hankkeen käsittelyn aikatauluista ja päätökseen tarvittavista asiakirjoista voidaan sopia. Jos hankkeeseen osallistuu useampia virastoja, avataan Ahjo-asiakirjahallintoon vain yksi diaarinumero. Hankehakuun osallistuvien virastojen on keskenään sovittava asian koordinoinnista. Lisätietoja päätösmenettelystä ja mahdollisista rahoituskanavista voi tiedustella taloussuunnittelu- ja varainhallintaosaston EU-suunnittelija Mirja Eklundilta puh. 310 36571 tai sähköpostitse mirja.eklund@hel.fi.

Kehittämisprojektien on arvioitava työn tuloksia vuotta ennen niiden päättymisajankohtaa, jotta virastoissa ja laitoksissa voidaan pohtia, mikä osa kehittämistyöstä olisi järkevää siirtää kaupungin omaan toimintaan ja mikä osa voi jatkua muuna toimintana. Hankkeiden tuloksista tulee raportoida taloussuunnittelu- ja varainhallintaosastolle (mirja.eklund@hel.fi) viimeistään hankkeiden päätyttyä.

Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien yhteistyö

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.1.2013 pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimuksen vuosille 2013–2016. Sopimuksen mukaisesti pääkaupunkiseudun kaupunkien tavoitteena on kaupunkien välisen yhteistyön kehittäminen, sen tiivistäminen Helsingin seudun kuntien kanssa sekä edunvalvonta ja yhteistyö valtion suuntaan. Helsingin seudun kuntien yhteistyösopimus on ollut voimassa toistaiseksi 1.10.2005 alkaen.

25.3.2013

Pääkaupunkiseudun seudullista omistajaohjausta syvennetään edelleen erityisesti keskeisissä yhteisissä yhteisöissä. Seutuyhteistyössä toteutetaan metropolipolitiikan linjauksia valtion kanssa yhteistyössä ja jatketaan aiesopimukseen perustuvien hankkeiden toteutusta. Lisäksi yhteistyöllä edistetään seudun kansainvälistä kilpailukykyä sekä kehitetään seudullista maankäyttöä, asumista ja liikennettä.

Helsingin seudun sopimusperusteisen yhteistyön tavoitteet tarkentuvat vuoden 2013 kuluessa kunta- ja palvelurakennemuutoksen edettyä.

Tietotekniikan kustannukset ja hankkeet

Talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosasto huolehtii tietotekniikan hyödyntämisen ohjauksesta kaupunginhallinnossa. Kaupungin tietotekniikan hyödyntämistä ja tietohallinnon kehitystä ohjataan ”Helsingin kaupungin tietotekniikkaohjelma vuosille 2012–2014” avulla. Tietotekniikkaohjelman toteutusta ohjaa kaupunginjohtajan johdolla tietotekniikkaohjelman koordinoitiryhmä (TIPOK). Kaupungin hankeohjelman valmistelua ohjaa ja seuraa rahoitusjohtajan johdolla tietohallinnon hankeohjausryhmä ja kaupungin tietohallintopalvelujen kehitystä ohjaa ja seuraa talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkapäällikön johdolla tietohallintopalvelujen johtoryhmä.

Hallintokuntien tulee tehdä talousarvio- ja suunnitelmaehdotuksen osana erittely tietohallinnon ja tietotekniikan kustannuksista ja esitykset niistä tietohallinnon ja tietotekniikan kehittämishankkeista, joita se ehdottaa otettavaksi mukaan kaupungin tietotekniikan hankeohjelmaan.

Hallintokuntien tulee varmistaa esittämilleen hankkeille avainresurssit ja varata niiden määrärahat omaan talousarvioesitykseensä kokonaisuudessaan puiteissa. Hallintokuntien tulee asettaa hanke-ehdotuksensa tärkeysjärjestykseen ja toimittaa kustakin hankkeesta hankeohjausryhmän edellyttämät perustiedot. Hallintokuntakohtaiset esitykset käsitellään talousarviokäsittelyn yhteydessä ja niiden pohjalta muodostetaan kaupungin hankeohjelma.

Hankeohjausryhmä ohjaa hankeohjelmaan suunnattujen taloudellisten resurssien käyttöä hyväksytyin hankeohjelman puiteissa. Jos hankeohjelman hanketta ei kyetä käynnistämään tai viemään eteenpäin, viraston on neuvoteltava hankkeeseen osoitettujen resurssien uudelleensuuntaamisesta viipymättä talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosaston kanssa. Hankeohjelman mukaiselle hankkeelle osoitettuja määrärahoja ei ole mahdollista käyttää muihin tarkoituksiin ilman talous- ja suunnittelukeskuksen lupaa.

25.3.2013

Lisäksi hallintokuntien tulee varmistaa, että sen jokaisella työntekijällä on henkilökohtainen tunnus kaupungin käyttämään hallinnolliseen sähköpostijärjestelmään (outlook) sekä varautua talousarviossa tästä aiheutuviin kuluihin.

Talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosasto antaa erikseen tarkemmat ohjeet hankekäsittelyn edellyttämien tietojen toimittamisesta hanke-ehdotusten hyväksymiskäsittelyyn. Vuoden 2014 hankeohjelman valmistelussa tullaan painottamaan hankkeiden priorisointia, niiden toteuttamiskelpoisuutta ja tuottavuusvaikutuksia.

Tietohallinto- ja tietotekniikkakustannusten erittely tehdään liitteenä olevan laskentatyökirjan mukaisesti sekä irtaimen omaisuuden että käyttötalouden osalta (liite 8).

Hallintokuntien talousarvioehdotusten laatimisen yhteydessä tulee hallintokunnissa selvittää se kuinka erilaiset lisenssit (jne.) on maksettu viraston budjetin käyttötalous- ja investointipuolelta. Talousarvioehdotuksiin tulee sisällyttää mahdolliset tarvittavat muutokset käyttötalous- ja investointipuolen välillä lisenssien maksamisen osalta.

Energiansäästötavoitteet

Strategiaohjelman mukaisesti hallintokuntien on laadittava sitovat energiansäästötavoitteet. Energiansäästöllä edistetään kaupungin tavoitetta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi energian säästämällä on kaupungin toimintamenoja vähentävä vaikutus.

Helsingin kaupungin ja kauppa- ja teollisuusministeriön (nykyisin Työ- ja elinkeinoministeriö TEM) allekirjoittamassa energiatehokkuussopimuksessa on määritelty, että kaupunki tavoittelee vuoteen 2005 verrattuna yhdeksän prosentin energiansäästöä jaksolla 2008–2016. Sopimukseen tullaan laatimaan kuluvana vuonna rinnakkaispöytäkirja, jolla tavoitteet ulotetaan vuoteen 2020.

Energiatehokkuussopimuksen pohjalta laaditussa toimintasuunnitelmassa (Khs 15.6.2009, 766 §) on määritelty keskeiset tavoitteet.

Hallintokuntien tulee laatia tai päivittää tarvittaessa sitovia energiansäästötavoitteita koskeva toimintasuunnitelma viimeistään vuoden 2013 loppuun mennessä. Suunnitelmaan tulee sisällyttää kuvaus käyttäjien, ylläpitäjien ja kiinteistöhuollon välisestä yhteistyöstä pyrittäessä rakennusten oikeanlaisen energiatehokkuuden, ylläpidon ja käytön aikaansaamiseen. Valmiit toimintasuunnitelmat pyydetään lähettämään sähköpostiosoitteella sirpa.eskelinen@hel.fi ja ne tullaan julkaisemaan

25.3.2013

energiansäästöneuvottelukunnan nettisivuilla säästöideoiden ja -käytäntöjen jakamiseksi hallintokuntien kesken.

Keskeisten toimenpiteiden selvittämiseksi energiansäästötavoitteen saavuttamisessa HKR-Rakennuttaja tarjoaa apuaan hallintokuntien toimintasuunnitelmien laadinnassa ja päivittämisessä sekä käytännön toimenpiteiden suorittamisessa.

Vuoden 2013 hallintokuntaakohtaiseksi sitovaksi energiansäästötavoitteeksi asetettiin 4 % vuoden 2010 kokonaisenergiankulutuksesta.

Energiansäästöneuvottelukunta esittää vuoden 2014 hallintokuntaakohtaiseksi sitovaksi energiansäästötavoitteeksi 6 % vuoden 2010 kokonaisenergiankulutuksesta mukaan lukien aiempien vuosien säästötaavoitteet. Kokonaisenergiankulutus luetaan sähkön ja kaukolämmön päämittareilta. Kaukolämmön kokonaisenergiankulutuksessa huomioidaan mitatun kulutuksen lisäksi myös sääkorjattu energiankulutus. Ne hallintokunnat, joiden energiankulutuksesta merkittävä osuus on muuta kuin sähköä tai kaukolämpöä (esim. polttoaineita) määrittelevät itse ne kriteerit, jotka tältä osin vastaavat em. energiansäästötavoitetta.

Tuottavuuden parantaminen

Kaupungin strategiaohjelman mukaan kaupunki tekee ja toteuttaa vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa osoitetaan konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen. Tarkastelu on tehtävä niin että esimerkiksi nykyinen rootelijako ei ole rajoittavana tekijänä.

Strategiaohjelmaan vuosiksi 2013–2016 sisältyy talouden tasapainotumista ja tuottavuuden parantamista koskevat seuraavat toimenpiteet:

- Emokaupungin nettomenoille asetetaan talousarvioraami, jossa kaupungin käyttömenojen reaaliakasvu on asukasmäärän kasvu - 1 % tuottavuustavoite.
- Asetetaan strategiakaudelle vuotuisiksi investointien tasoksi 435 miljoonaa euroa. Otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.
- Vuotuista asuinkaavoituksen tavoitetta nostetaan 5500 asuntoon (500 000kem). Tontinluovutuksessa pyritään kovan rahan asuntotuotannon osalta markkinaehtoisuuteen ja kaupungin tulonmuodostuksen maksimointiin.
- Virastot laativat suunnitelmat eläköitymiseen varautumiseksi 30.6.2013 mennessä. Suunnitelmat perustuvat valtuustostrate-

25.3.2013

gian tavoitteeseen tuottavuuden kasvusta. Suunnitelmissa huomioidaan kasvavan väestön aiheuttamat erot eri hallintokuntien välillä.

- Kaikki hallintokunnat laativat tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otetaan huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Hallintotyössä edistetään avokonttoreiden käyttöön siirtymistä. Tavoite on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella.
- Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke, tuottavuudelle, tilatehokkuudelle ja eläköitymiseen varautumiselle strategiassa asetetut tavoitteet.
- Tonttien ja rakennusten myyntitavoitteita nostetaan velkaantumisen hillitsemiseksi.
- Kaupunki ennaltaehkäisee menojen kasvua laadukkailla ja tehokkailla julkisen sektorin hyvinvointipalveluilla.
- Kaupunki ylläpitää ja vahvistaa verotulopohjaansa harjoittamalla hyvää elinkeinopolitiikkaa ja seuraamalla työllisyysasteen kehittymistä.

Virastojen ja liikelaitosten tulee esittää konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen toimenpiteet vuosille 2013–2016. Suunnitelman tulee sisältää selkeät, lyhyet ja mitattavat toimenpiteet koskien seuraavia tekijöitä

- menokehitys ja tuottavuuskehitys kokonaisuutena
- henkilöstö
- tilat
- hankinnat

Hallintokuntakohtaisesti tulee painottaa toimenpiteitä, jotka vaikuttavat palvelujen kustannusrakenteen merkittäviin menoeriin. Virasto- tai rootelirajat ylittävät toimenpiteet tulee valmistella yhteistyössä ao toimenpiteisiin osallistuvien virastojen kesken.

Tuottavuusohjelman toimenpiteet tulee käsitellä lauta- ja johtokunnissa talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta turvaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteutumista. Ne edistävät kaupungin hallinnon tuloksellisuutta puuttamalla toimintaa ja tavoitteita uhkaaviin

25.3.2013

tekijöihin ennakoivasti.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa - ohje (Khs 14.11.2011) määrittelee riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan periaatteet ja toteuttamistavat. Lisäksi riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta on voimassa, mitä kaupungin johtosäännöissä ja taloussäännössä niistä on päätetty.

Vastuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä virastoissa ja liikelaitoksissa kuuluu virastopäällikölle. Virastoilla ja liikelaitoksilla tulee olla tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Riskien tunnistaminen, arviointi ja riskien edellyttämien toimenpiteiden määrittely tulee tehdä säännöllisesti. Virastot ja liikelaitokset raportoivat merkittävimmistä riskeistään ja niiden hallinnasta osana talouden ja toiminnan raportointia.

Riskienhallinnan näkökulmina ovat strategiset, taloudelliset ja operatiiviset riskitekijät. Osana talousarvioehdotuksen valmistelua virastot ja liikelaitokset tunnistavat tavoitteiden toteutumista uhkaavia riskejä ja niiden vaikutuksia sekä laativat ja päivittävät tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämisen edellyttämät hankkeet tulee sisällyttää toimintasuunnitelmaan ja mahdolliset kustannukset huomioida talousarvioehdotuksessa.

Hallintokunnat selvittävät talousarvioehdotuksen perusteluissaan strategiaan ja taloudellisiin valintoihin sekä operatiivisiin tekijöihin kohdistuvia sisäisiä ja ulkoisia riskejä.

Talousarvion erillisvaikutusten arviointi

Talousarvioehdotuksen ympäristö- terveys- ja sukupuolivaikutusten arviointi on sisällytettävä viraston talousarvioehdotukseen olemassa olevan ohjeistuksen mukaisesti.

8.4 Henkilöstö

Kaupungin strategiaohjelmaan sisältyy myös henkilöstöstrateginen osuus. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon strategiaohjelman henkilöstöä koskevat linjaukset ja toimenpiteet valmisteltaessa vuoden 2014 talousarvioehdotusta ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosiksi 2014–2016.

Hallintokuntien on sopeutettava henkilöstömenonsa budjettiraamiin.

25.3.2013

8.4.1 Henkilöstöstä toimitettava aineisto

Taloussuunnittelun liitteiksi on toimitettava seuraavat henkilöstöä koskevat laskelmat ja selvitykset:

Henkilöstöresurssisuunnitelma

Taloussuunnittelun liitteenä virastot ja liikelaitokset lähettävät henkilöstöresurssisuunnitelman (liite 9), jossa ilmoitetaan henkilötyövuosina laskettuna olemassa olevat vakanssit toteutuvat henkilötyövuodet ja henkilöstövuokrauksen määrä henkilötyövuosina jaoteltuna hallintotehtäviin sekä palvelutuotannon tehtäviin.

Hallintokuntien tulee painottaa henkilöstöresurssisuunnittelussaan hallinto- ja henkilökunnan määrän vähentämistä

Henkilöstöresurssisuunnitelma toimitetaan taloussuunnittelu- ja varainhallintaosastolle (taske.tasu@hel.fi) sähköpostin liitetiedostona.

Lisäksi virastojen ja liikelaitosten tulee sisällyttää taloussuunnittelun liitteeseen henkilöstöresurssisuunnitelman lisäksi:

- suunnitelma eläköitymiseen varautumisesta. Suunnitelma perustuu valtuustostrategian tavoitteeseen tuottavuuden kasvusta
- arvio eläkepoistumasta taloussuunnitelmavuosina (tieto saatavissa hijatista) sekä arvio poistumaa korvaavan uuden henkilöstön määrästä
- arvio henkilöstön laadullisista muutoksista (=tehtävä- ja tehtävämikemuutokset)
- keskeisimmät henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteet

Esitys vakinaisten virkojen lakkauttamisesta

Hallintosäännön (Kvsto 22.10.2003, 232 §) 11 §:n mukaan kaupungin hallitus päättää virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta lukuun ottamatta kaupunginjohtajan, apulaiskaupunginjohtajan sekä viraston tai liikelaitoksen päällikön viran perustamista ja lakkauttamista.

Uuden viran perustamisesityksen tekee lauta- tai johtokunta taikka viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Sama viranomaislainen, joka tekee viran perustamisesityksen, esittää viran lakkautettavaksi.

25.3.2013

Jos virka on muutettu työsuhteiseksi tehtäväksi, virka tulee esittää lakkauttavaksi. Henkilöstökeskuksen Viran muuttamista ja tehtävänimikkeitä koskevat periaatteet -ohjeen mukaan esitys virkojen lakkauttamisesta on tarkoituksenmukaisinta tehdä seuraavan vuoden talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Hallintokunnat toimittavat edelleen esityksen niistä vakinaisista viroista, jotka voidaan lakkauttaa 1.1.2014. Viroista esitetään nimike ja vakanssinumero ja luettelo toimitetaan sähköpostin (taske.tasu@hel.fi) liitetiedostona rtf -tallennusmuodossa talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosastolle.

Selvitys niiden henkilöiden määrästä, jotka on siirretty tai siirretään hallintokunnalle muista hallintokunnista

Liitteeksi laaditaan selvitys niiden henkilöiden määrästä, jotka on siirretty vuonna 2012 tai jotka vuonna 2013 siirretään hallintokunnalle toisesta hallintokunnasta tai uudelleen sijoituksen kautta.

Luettelossa on esitettävä nimike, vakanssinumero ja palkkaustiedot sekä mistä virastosta henkilö on siirretty tai siirretään.

8.4.2 Palkat

Hallintokuntien tulee kokonaisraamin puitteissa kattaa kulloinkin voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkat korotuksiin. Talousarvioehdotukseen palkat lasketaan lasketaan voimassa olevien palkkojen perusteella kohdassa 8.4.6 (Palkkojen laskenta) esitetyn mukaisesti.

Tulospalkkiot

Kaupungin tulospalkkiojärjestelmät ovat yhteisten periaatteiden mukaisesti omarahoitteisia, joten tulospalkkioiden maksatukseen ei varauduta erikseen talousarviossa.

Henkilöstökorvaukset

Henkilöstökorvauksia käsitellään palkkojen oikaisuerinä. Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen perusteluissa nämä erät esitetään negatiivisena eränä menolajin Palkat alalajilla Henkilöstökorvaukset.

Lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksotus

25.3.2013

Hallintokunnat, liikelaitoksia lukuun ottamatta eivät varaa määrärahoja lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksoituksen muuttamista varten, vaan tämä budjetoidaan keskitetysti yhteismäärärahana talousarvion kohtaan 1 14 04.

8.4.3 4 Henkilösivukulut

Hallintokuntien tulee varautua alla mainitun suuruisiin henkilösivukuluihin laatiessaan vuoden 2014 talousarvioehdotusta:

Arvioidut henkilösivukulut vuonna 2014 (helmikuun 2013 tietojen mukaan)

Eläkekulut

KuEL	27,31 %
VaEL	18,89 %

Muut henkilösivukulut

Sosiaaliturvamaksu	2,04 %
Työttömyysvakuutusmaksu	3,20 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,70 %

KuEL- eläkemaksuihin varataan määräraha, joka on kaikilla virastoilla ja liikelaitoksilla 27,31 % maksetuista KuEL-palkoista. Määräraha sisältää työnantajan palkkaperusteisen eläkemaksun, eläkemenoperusteisen maksun ja varhaiseläkemenoperusteisen maksun.

Palkkaperusteinen työnantajan eläkemaksu on 16,85 % maksetuista palkoista. Eläkemenoperusteinen maksu, 9,51 % maksetuista palkoista, muodostuu kaupungin palveluksen perusteella ennen vuotta 2005 kertyneistä, maksussa olevista eläkkeistä. Varhaiseläkemenoperusteinen maksu perustuu työkyvyttömyys-, työttömyys- ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden sekä kuntoutustukien yhteenlaskettuihin eläkemenoihin. Maksu on 0,95 % maksetuista palkoista.

VaEL- eläkemaksua varten varataan 18,89 %. VaEL:n piiriin kuuluu lukion ja peruskoulun opettajia sekä muuta henkilökuntaa, joilla on oikeus saada eläke valtion varoista.

Lisätietoja antaa henkilöstökeskuksessa Leena Mattheiszen, puh. 310 37963.

Kaupungin maksamat eläkkeet (=omasta eläkesäännöstä johtuvat) budjetoidaan keskitetysti yhteismäärärahana talousarvion kohtaan 4 52 09.

25.3.2013

Kuntatyönantajan sosiaaliturvamaksua varten varataan 2,04 % palkka- ja palkkiomäärärahoista. Työttömyysvakuutusmaksua varten varataan 3,20 % ja työtaturmavakuutusmaksua varten 0,70 % palkoista.

8.4.4 Palkkojen laskenta

Palkkamenot lasketaan vain tarvittavan henkilöstön osalta, joten tyhille vakansseille ei varata määrärahoja. Tyhjät vakanssit tulee esittää lakautettaviksi.

Vakinaisen henkilökunnan palkkojen laskentaan voidaan edelleen käyttää vakanssirekisteriä, jonka käyttöön liittyvät tekniset ohjeet sisältyvät VAKAT-käsikirjaan. eHEVY-ohjelmistoa voidaan myös käyttää vakinaisen henkilökunnan palkkojen laskentaan.

Vakanssirekisterissä käytetään palkkojen laskentaan voimassa olevia palkkoja. Palkkasummasta vähennetään tarpeettomiksi käyneiden avoimien vakanssien palkat. Ehdotuksissa on esitettävä 1.1.2013 toisesta hallintokunnasta tai uudelleen sijoituksen kautta siirrettävät vakanssit palkkamenoineen. Lomarahat (6 %) vuodelle 2013 lasketaan automaattisesti palkkoihin.

Palkkojen budjetoinnissa on otettava huomioon, että palkat on kohdistettava sille vuodelle, jonka aikana ne syntyvät (suoriteperiaate). Lisäksi on otettava huomioon, ettei uusilla vakansseilla, henkilöstöjärjestelyillä eikä palkantarkistuksilla voida perustella annetun raamin ylittämistä.

Hallintokuntien on varauduttava talousarvioehdotuksissaan mahdollisten kesätyöntekijöiden palkkamenoihin.

Hallintokuntien, myös kunnan liikelaitosten ja muiden nettobudjetoitujen yksiköiden, on tehtävä talousarvioehdotuksensa liitteeksi henkilöstöstä seuraavat luettelot tai esitykset:

8.4.5 Työhyvinvointitoiminta

Kukin virasto ja liikelaitos vastaa henkilöstönsä työsuojelua ja työhyvinvointia turvaavan toiminnan rahoituksesta. Työoloja, työympäristöä ja työkykyä ylläpitävän toiminnan (esim. työturvallisuuslain mukaiseen työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin perustuvat korjaustoimenpiteet) määräraharapheet on katettava kokonaisraamin puitteissa. Keskushallinnon käytössä olevista määrärahoista rahoitetaan koko henkilöstöä koskevia hankkeita sekä työsuojeluun ja työhyvinvointiin liittyvää

25.3.2013

kokeilu- ja kehittämistoimintaa. Työkykyä ylläpitävä toiminta, kuten kuntoremontit, budjetoidaan keskushallinnon käyttöön.

Keskushallinnon käyttöön varataan määräraha erikseen päätettävien työhyvinvointihankkeiden aiheuttamiin menoihin. Työhyvinvointimäärärahan käytöstä päätetään yhteistyössä työsuojeluneuvottelukunnan kanssa. Valmistelussa otetaan huomioon henkilöstöraportissa esitettävät henkilöstön työhyvinvointitoimintaa koskevat johtopäätökset.

Oiva Akatemia tarjoaa työyhteisöjen kehittämistä ja työhyvinvoinnin edistämistä tukevia kehittämis- ja konsulttipalveluita.

8.4.6 Koulutus-, kehittämis- ja konsultointipalvelut

Kaupungin toimintaympäristön ja kuntalaisten palvelutarpeiden muutoksilla on vaikutuksia henkilöstön määrään, rakenteeseen ja osaamistarpeisiin. Ennakointi on keskeinen keino hallita henkilöstövoimavaroja ja suunnata henkilöstön osaamisen kehittämistä. Henkilöstön koulutus- ja kehittämistarpeiden määrittämisen tulee aikaisempaa selkeämmin perustua virastoissa ja liikelaitoksissa tehtyyn henkilöstö- ja osaamistarpeiden ennakointityöhön.

Oiva Akatemia tarjoaa kehittämis-, koulutus- ja konsultointipalveluita hallintokunnille ja konsernin tytäryhteisöille. Pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen osaamisen kehittämisen varmistamiseksi on suositeltavaa tehdä Oiva Akatemian kanssa vuosisuunnitelma osaamisen kehittämiseen liittyvistä palveluiden ostoista. Virastojen ja laitosten yhteisillä valmennuksilla lisätään verkostoitumista ja tuetaan yhteistyötä yli hallintokuntarajojen. Oiva Akatemian palvelut ovat maksullisia paitsi silloin kun koko kaupungille strategisesti keskeisten palveluiden tilaajana toimii keskushallinto.

Hallintokuntien tulee hankkia kehittämis-, koulutus- ja konsultointipalvelujen osto ensisijaisesti Oiva Akatemialta. Oiva Akatemialla on käytössä omien asiantuntijoiden lisäksi myös laajan kumppaniverkoston palvelut. Mikäli virasto tai liikelaitos ostaa palveluja ulkopuolelta, tulee siihen olla erityisperuste.

8.5 Tilat

Strategiaohjelman linjausten mukaan kaikkien hallintokuntien tulee laatia tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otetaan huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Hallintotyössä edistetään avokonttoreiden käyttöön siirtymistä. Tavoite on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella. Suunnitelmien laadin-

25.3.2013

nasta annetaan tarkemmat ohjeet kevään 2013 aikana virastojen ja liikelaitosten tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamisehdotuksissa tulee olla selkeät, lyhyet ja mitattavat toimenpiteet koskien tilojen käyttöä.

Hallintokuntien tulee sisällyttää talousarvioehdotukseensa laskelmat olemassa olevista tiloista, tulevista tilatarpeista sekä arvio poistuvista tiloista. Nämä tiedot täytetään tilankäyttösuunnitelmaan (liite 10).

Jotta kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-ala ei strategiakaudella kasva, tulee uudishankkeissa ja peruskorjauksissa sekä vuokrahankkeissa pyrkiä tilatehokkuuden parantamiseen ja monikäyttöisyyden lisäämiseen.

Toimistotilojen käytön tehostamiseen on pyrittävä parantamalla tilatehokkuutta ja tilojen käyttöasteita sekä lisäämällä mahdollisuuksien mukaan myös monimuotoisia työskentelytapoja (mm. etätyö). Näitä edistetään siirtymällä tiiviimpiin, avoimpiin ja joustavampiin tilaratkaisuihin.

Palvelutilojen käytön tehostamiseen on pyrittävä lisäämällä tilojen monikäyttöisyyttä, etsimällä yhteiskäyttömahdollisuuksia eri hallintokuntien kanssa ja tiivistämällä. Palveluiden oikea sijoittuminen kokonaisuutena ja tarpeeksi suuret yksikkökoot tukevat tätä.

Ensisijaisesti tiivistetään nykyistä tilankäyttöä, sopeutetaan uusia tilatarpeita sijoittamalla toimintoja olemassa oleviin tiloihin ja luopumalla turhista tiloista. Samoja periaatteita noudatetaan myös kaupungin ulkopuolelta vuokrattuun tilaan.

Strategialinjausten saavuttamiseksi tilankäytön tehokkuudelle asetetaan jatkossa kaupunkitasoiset mittarit.

8.6 Investointiosa

Hallintokuntien tulee valmistella osana talousarvioehdotusta 10-vuotinen suunnitelma investoinneista. Kaupungin 10-vuotisen investiohjelman suunnittelun lähtökohtana on strategiaohjelman mukainen vuosittainen 435 milj. euron investointitaso. Hallintokunnan on asetettava suunnitelmassa investointinsa tärkeysjärjestykseen.

Tonttien ja rakennusten myyntitavoitteita nostetaan velkaantumisen hillitsemiseksi.

25.3.2013

8.6.1 Investointiehdotukset

Hallintokunnat tekevät ehdotuksen investointihankkeistaan talousarviovuodelle 2014 sekä vuosille 2015–2018. Vuodet 2019–2023 suunnitellaan alustavasti.

Tilahankkeet

Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys, onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke tuottavuudelle, tilatehokkuudelle ja eläköitymiseen varautumiselle strategiassa asetetut tavoitteet.

Tavoitteena on palveluverkon kokonaiskustannusten pienentäminen. Tilakustannusten osuutta palvelujen kustannuksista pienennetään.

Mikäli päädytään tilojen peruskorjaukseen, muutostöihin tai uudisrakentamiseen, toimitaan seuraavasti:

- Ne lauta- ja johtokunnat, joiden tilahankkeet tulevat tilakeskuksen toteutukseen, tekevät omat hanke-ehdotuksensa tilakeskukselle, joka kokoaa rakentamishjelmaehdotuksen kaikista tilakeskuksen toteutukseen tulevista hankkeista ja esittää sen kiinteistölautakunnan kautta kaupunginhallitukselle.
- Hallintokunnat varautuvat omien hankkeidensa aiheuttamiin vuokramenoihin hankesuunnitelmassa tai tarveselvityksessä esitetyn tai tilakeskuksen ilmoittamien vuokrien mukaisesti.
- Tilakeskus ilmoittaa rakentamishjelman mahdollisten muutosten aiheuttamat aikataulu- ja vuokramuutokset hallintokunnille viipymättä ja viimeistään heinäkuun loppuun mennessä. Myös tilahankkeiden muut käyttötalousvaikutukset on selvitettävä ja otettava huomioon käyttömenoissa.

Kaikista yli 1,0 milj. euron (arvonlisäveroton hinta) hankkeista on esitettävä kustannusarvio, arvioitu rakentamisen aloittamis- ja valmistumisaika (kk/vv), määrärahojen käyttö ennen vuotta 2013, käytettävissä olevat määrärahat vuonna 2013 sekä vuosien 2014–2018 arvioitu rahan- tarve. Arvion tulee perustua hankkeen viimeisimpään kustannusennusteeseen tai realistiseen hankkeen laajuuden perusteella laskettuun arvioon. Määrärahavaraukset tehdään ilman arvonlisäveroa.

25.3.2013

Investointiehdotuksen ottaminen talousarvioon edellyttää hankkeen sisältymistä voimassaolevaan taloussuunnitelmaan. Taloussuunnitelma-kaudelle voidaan yleensä ottaa vain sellaisia uudisrakentamishankkeita, joista on tehty tilahankkeiden käsittelyohjeiden (Khs 12.1.2009 sekä Kvston 8.12.2010 päättämät hallintokuntien johtosääntöihin muutetut suunnitelmien hyväksymisrajat) tarkoittama tarveselvitys. Tilahankkeiden käsittelyohjetta päivitetään mm. investointien kannattavuuslaskenta-ohjeella vuoden 2013 aikana.

Hankkeet asetetaan tärkeysjärjestykseen. Ensisijaisia ovat tällöin turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta välttämättömät ja ylläpitokustannuksia pienentävät energiatehokkuutta parantavat peruskorjaushankkeet. Uudishankkeista etusijalla ovat palvelujen kokonaiskustannuksia vähentävät korvaavat hankkeet ja uusien asuntoalueiden toteuttamiseksi välttämättömät hankkeet.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotukseen sisällytettävien rakennushankkeiden valmisteluajataulu on esitetty ohjeiden kohdassa 9.

Infrarakentaminen

Infrastruktuurin rakentaminen eritellään hankkeittain. Hankkeiksi katsotaan yhtä kaupunginosaa tai osa-alueita koskevat järjestelyt kuitenkin siten, että kaikki yli 1,0 milj. euron (arvonlisäveroton hinta) työkohteet tulee erotella omiksi hankkeikseen ao. kaupunginosan yhteydessä. Hankkeiden tärkeysjärjestyksessä otetaan huomioon uusien alueiden käyttöönoton edellyttämät investoinnit. Uusien asunto- ja työpaikka-alueiden investoinnit tulee esittää myös alueittain. Alueiden tärkeysjärjestyksessä otetaan huomioon investointien vaikuttavuus erityisesti asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman sekä elinkeinoelämän edellytysten parantamisen kannalta.

Irtain omaisuus

Irtaimen omaisuuden määrärahojen budjetoinnin lähtökohtana on hallintokuntakohtainen raami.

Irtaimen omaisuuden ehdotus tehdään eriteltynä laskentataulukon mukaisesti (malli liite 8).

8.6.2 Kunnan liikelaitosten investoinnit

Kunnan liikelaitokset tekevät myös investointisuunnitelman talousarviovuodelle 2014 ja vuosille 2015–2023 edellisen kohdan mukaisesti. Li-

25.3.2013

kelaitoksen rahoituslaskelmassa esitetään, miten investoinnit on tarkoitettu rahoittaa.

8.6.3 Pysyvien vastaavien hyödykkeet

Kunnan pysyviä vastaavia ovat tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat jatkuvasti tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta). Pysyvien vastaavien hyödyke hankitaan investointiosan määrärahoilla.

Jos hyödykkeen arvonlisäveroton hankintahinta alittaa 10 000 euroa (pienhankinta), voidaan hankintameno¹ kirjata kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. Hankinta tehdään tällöin käyttötalousosan määrärahoilla.

Jos kerralla hankitaan useampia alle 10 000 euron arvoisia hyödykkeitä, jotka yhdessä muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja yhdessä ylittävät 10 000 euron rajan, on näissä tapauksissa kysymyksessä pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankinta. Nämä hankitaan investointiosan määrärahoilla ja aktivoidaan taseeseen.

Rakennusten korjausten, myös ulkopuolisiin vuokratiloihin tehtävien korjausten, osalta on ratkaisevaa, lisääkö korjaus rakennuksen arvoa, jolloin korjaus on poistonalaista ja rahoitetaan investointimäärärahoilla. Kunnossapitoluonteiset vuosikorjaukset eivät ole poistonalaista ja ne rahoitetaan käyttötalousosan määrärahoilla hankkeen ja niihin liittyvien hankintojen kustannuksista riippumatta.

8.6.4 Hintataso

Rakennusinvestointien arvioinnissa käytetään rakennuskustannusindeksin keskimääräistä lukuarvoa 135 (2000=100).

8.7 Talousarvioaloitteet

¹ Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Jos hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvien kiinteiden menojen määrä on olennainen hyödykkeen hankinnasta aiheutuneisiin muuttuviin menoihin verrattuna, saadaan myös niiden osuus lukea osaksi hankintamenoa.

Hyödykkeen hankintamenoon saadaan lukea myös hyödykkeen valmistamiseen kohdistettavissa olevan lainan korkomenot valmistusajalta. Aktivoinnin edellytyksenä on, että korkomenojen määrä tarkasteltuna yhdessä edellä mainittujen kiinteiden menojen kanssa on olennainen hyödykkeen hankinnasta aiheutuneisiin muuttuviin menoihin verrattuna.
(Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto: Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista)

25.3.2013

Lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa. Lausunnoissa on selvitettävä, miten aloitteessa esitetyt toimenpiteet on otettu huomioon talousarvioehdotuksessa.

Lausunnossa on yksiselitteisesti mainittava, kuinka paljon aloitteessa esitetty toimenpide lisää/vähentää määrärahojen tarvetta ja onko nämä sisällytetty hallintokunnan talousarvioehdotukseen. Vastaavasti toimenpiteen vaikutukset suoritemääriin on ilmoitettava ja sisältyvätkö nämä muutokset talousarvioehdotukseen.

9 MUUT OHJEET

9.1 Muodollinen asu ja määräajat

9.1.1 Muodollinen asu

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus

Käyttötalouden talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus laaditaan hallintokunnan omalle tulosteelle tuloslaskelmamuotoon liitteen 3 mukaisesti. **Perustelutekstit esitetään liitteessä 2 olevan mallin mukaisesti.**

Investointiehdotuksista esitetään sivuilla 49–52 mainitut tiedot.

Menojen ja tulojen erittelyt perusteluineen vuosille 2014–2016 laaditaan erillisiä liitteitä käyttäen.

Lisäksi toimitetaan luettelo voimassa olevista maksuista ja taksoista vahvistamisperusteineen (ks. sivu 36)

Talousarvion liitteinä toimitetaan myös sivuilla 32–47 mainitut suunnitelmat, luettelot ja laskelmat.

Taloushallintopalvelu ylläpitää hallintokuntien käyttöön rakennettua Financial Performance Management (FPM) budjetointi ja ennustejärjestelmää.

Taloussuunnittelu- ja varainhallintaosasto siirtää Talpan ylläpitämää järjestelmää käyttävien hallintokuntien talousarvio- ja suunnitelmaehdotustiedot omaan Business Planning–budjetointijärjestelmäänsä 24.5.2013.

25.3.2013

Liikelaitokset syöttävät selainjärjestelmän kautta talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksensa tiedot taloussuunnittelu- ja varainhallintaosaston järjestelmään.

Tarkemmat ohjeet lähetetään hallintokunnille erikseen.

Ehdotusten tarkkuus

Ehdotuksissa luvut esitetään tuhansina euroina. Yksikkötuotot ja -kustannukset ilmoitetaan euroina.

Toimitettava aineisto

Talous- ja suunnittelukeskus avaa keskitetysti virastoille ja liikelaitoksille AHJOon diaarinumerot, joille kukin virasto ja liikelaitos tekevät oman esityksensä kaupunginhallitukselle (hallintokuntaohjeita diaarinumerot liitteenä 11). Kun lauta- tai johtokunta on tehnyt päätöksen talousarvioehdotuksesta, lähetetään tieto AHJOon tehtäväpyynnöllä taloussuunnittelu- ja varainhallintaosaston johtavalle suunnittelijalle (Ari Hietamäelle). Lisäksi koko aineisto lähetetään määräpäivään 24.5.2013 mennessä sähköpostiosoitteeseen taske.tasu@hel.fi. Paperiversioita ei enää toimiteta.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen keskeinen liiteaineisto käsitellään lauta- ja johtokunnissa.

Lisäksi lauta- ja johtokuntien ehdotus talousarviokirjaan tuleviksi perusteluteksteiksi suoritetaulukoiheen, luettelo lakkautettavista viroista lähetetään rtf-tallennusmuodossa sekä henkilöstöresurssisuunnitelma- taulukko, tilaresurssisuunnitelma ja irtaimen omaisuuden perushankintoja erittelevä taulukko sähköpostin (taske.tasu@hel.fi) liitetiedostona talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnittelu- ja varainhallintaosastolle.

9.1.2 Määräajat

Lauta- ja johtokunnat	Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen investointimenot (niiltä osin kuin on kysymys toisen lautakunnan käyttöön osoitettavista määrärahoista)	19.4.2013
	Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus (liitteineen)	24.5.2013
	Ehdotus talousarviokirjassa esitettäväksi hallintokunnan perustelutekstiksi	24.5.2013
	Lausunnot talousarvioaloitteista (käsiteltävä yhdessä talousarvioehdotusten kanssa)	24.5.2013

25.3.2013

	Lausunnot avustusanomuksista - niistä yhteisöistä, jotka on lueteltu vuoden 2013 talousarvion avustusliitteessä (talousarvion liite 1), ja joille esitetään avustusta yli 170 000 euroa vuodelle 2014 sekä mahdollisista uusista hakijoista	7.6.2013
	Hallintokuntien (lauta- ja johtokuntien hyväksymät) tilahanke-ehdotukset vuodelle 2014 ja vuosille 2014–2018 ajoittuvista rakennushankkeista tilakeskukselle (hallintokunnat, joiden tilahankkeet tulevat tilakeskuksen toteutukseen)	välittömästi
Virastot ja liikelaitokset	Lopullisiin päätöksiin perustuvat muutokset käyttötalouden ja investointimenoihin sekä luetteloon virkojen ja toimien määrästä	välittömästi muutosten tapahduttua
	Alkuperäiseen talousarvioehdotukseen sisältyviä määrärahoja koskevat välttämättömiksi osoittautuneet muutokset ja tarkistusilmoitukset sekä pakottavissa poikkeustapauksissa myös ehdotukset sellaisista kokonaan uusista määrärahoista, joita ei ole voitu ottaa huomioon alkuperäisessä talousarvioehdotuksessa (esitykset on vietävä lauta- tai johtokunnalle tiedoksi)	esitettävä talousarvio-neuvotteluissa elokuussa

Aikataulusta ja käsittelyistä tehtävät ilmoitukset

Virastojen ja liikelaitosten tulee ilmoittaa välittömästi lauta- ja johtokunnille suunniteltu talousarvioehdotuksen käsittelyaikataulu rahoitusjohtajalle.

Niiden lauta- ja johtokuntien kokousten, joissa käsitellään vuoden 2014 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosiksi 2014–2016 esityslista liitteineen lähetetään rahoitusjohtajalle.

9.2 Tiedustelut ja lisäohjeet

Talous- ja suunnittelukeskus avustaa tarvittaessa virastoja ja liikelaitoksia talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotusten laatimiseen liittyvissä kysymyksissä.

Talous- ja suunnittelukeskuksen vastuuhenkilöt vastuualueineen:

Nimi	Puhelin	Vastuualue
Rahoitusjohtaja Tapio Korhonen	310 36050	Yleiset kysymykset

25.3.2013

Nimi	Puhelin	Vastuualue
Talousarviopäällikkö Tuula Saxholm	310 36250	Yleiset kysymykset
Konserniyksikön päällikkö Matti Malinen	310 36277	Yleiset kysymykset
Tietotekniikkapäällikkö Markku Raitio	310 36396	Tietotekniikkaa koskevat kysymykset
Strategiapäällikkö Marko Karvinen	310 36257	Kaupungin hallinnon kehittämistä ja kaupungin strategioita koskevat kysymykset
Johtava suunnittelija Ari Hietämäki	310 36567	Yleiset kysymykset sekä pääluokka 1 (lukuun ottamatta kunnan liikelaitoksia ja hallintokeskusta)
Erityissuunnittelija Mari Rajantie	310 25707	Kunnan liikelaitokset sekä hankintakeskus, tukkutori, pelastuslaitos ja ympäristökeskus pääluokasta 2
Erityissuunnittelija Katja Rimpilä	310 36256	Pääluokka 3
Erityissuunnittelija Tero Niininen	310 25915	Pääluokka 4 (lukuun ottamatta liikelaitosta)
Controller Pia Halinen	310 25915	Hallintokeskus pääluokasta 1
Hankepäällikkö Juha Viljakainen	310 36276	Rakennusvirasto ja rakentamispalvelu pääluokasta 2 ja kiinteistölautakunta ja -virasto pääluokasta 5 sekä investoinnit lukuun ottamatta liikelaitoksia
Suunnitteluinsinööri Anu Turunen	310 25712	Pääluokka 5 lukuun ottamatta kiinteistölautakuntaa ja -virastoa

VUODEN 2014 TALOUSARVION NETTOBUDJETOIDUT YKSIKÖT

Helsingin kaupungin tukkutori
Hankintakeskus
Yleisten töiden lautakunta ja rakennusvirasto,
HKR-Rakennuttaja
Rakentamispalvelu

Kaupungin taidemuseo
Kulttuuritoimi, Savoy-teatteri
Kaupunginmuseo
Orkesteritoiminta, Käyttövarat
Korkeasaaren eläintarha
Liikuntatoimi
Työterveyskeskus

Kiinteistölautakunta ja -virasto, Tilakeskus
Asuntotuotantotoimisto

TALOUSARVION PERUSTELUTEKSTIN RAKENTEEN MALLI

Talousarvio 2014 ja taloussuunnitelma 2014–2016

Viraston toimintaympäristön muutokset

- Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2014 talousarvioon
- Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2014–2016
- Kilpailuttaminen
- Riskienhallinta

Kaupungin strategiaohjelma viraston toiminnassa

- Strategiaohjelman toteuttaminen viraston toiminnassa
- Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014–2016
- Viraston henkilöstösuunnitelma 2014–2016
- Viraston tilankäyttösuunnitelma 2014–2018

Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

- Tietotekniikkaohjelman toteuttaminen
- Sähköisen asioinnin kehittämishankkeet

Tavoitteet ja mittarit

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet:

- Sitovat toiminnalliset tavoitteet
- Muut toiminnalliset tavoitteet
- Määrä- ja taloustavoitteet sekä tuottavuuden seuranta

Toiminnallisten tavoitteiden kytkeytyminen strategiaohjelman talousmittareihin (strategiaohjelman mittarit; sivut 27–29)

Määrä- ja taloudellisuustavoitteet (Taulukkomalli)

	2012	2013	2014	2015	2016
Suoritettavatavoitteet					
Opetustuntien määrä	149	151	152	162	163
Tehokkuus/taloudellisuus					
Käyttöaste %	83	83	83	82	80
Menot €/asukas	150	120	125	150	125
Toiminnan laajuustiedot					
Sairaankuljetushälytyksiä	34 520	35 200	34 520	35 000	36 000
Oppilaiden lukumäärä	4 600	5 000	5 200	1 200	6 300
Kaupungin maaomaisuus, ha	520	530	520	530	520
Kunnossapidetty puistoala, ha	1 495	1 520	1 596	1 665	1 773
Resurssit					
Henkilöstön määrä	12	15	12	13	10
Tilat, m ²	100	100	95	95	95

Tuottavuus (Taulukkomalli)

	2011	2012	2013	2014	2015
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus – Finsk grundläggande utbildning och gymnasieutbildning	93	93	93	93	
Esi- ja perusopetus – Förskola och grundläggande utbildning	92	92	92	92	
Lukiokoulutus – Gymnasieutbildning	94	94	94	96	
Aikuislukiokoulutus – Vuxengymnasieutbildning	104	104	130	126	
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus – Svensk grundläggande utbildning och gymnasieutbildning	94	94	94	95	
Esi- ja perusopetus – Förskola och grundläggande utbildning	89	89	89	91	
Lukiokoulutus – Gymnasieutbildning	93	93	93	94	
Aikuislukiokoulutus – Vuxengymnasieutbildning	141	141	142	143	
Ammatilliset oppilaitokset – Yrkesläroanstalter	94	94	94	96	

Tuottavuus (2011=100)

KÄYTTÖTALOUSOSAN TAULUKKOMALLIT

PÄÄLUOKKA/LUKU/KOHTA²

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Myyntitulot - Försäljningsinkomster	98 031	103 425	101 497	101 497	100 922	100 922
Maksutulot - Avgiftsinkomster	12 032	12 400	13 585	13 722	13 686	13 686
Tuet ja avustukset - Understöd och bidrag	1 818	1 695	1 369	1 569	1 643	1 727
Vuokratulot - Hyresinkomster	22 557	22 118	22 688	22 688	22 778	22 798
Muut tulot - Övriga inkomster	7 716	9 098	9 894	8 894	10 135	10 235
Valmistus omaan käyttöön - Tillverkning för eget bruk	90 718	89 878	80 048	80 048	80 036	80 036
Tulot yhteensä - Inkomster sammanlagt	232 872	238 614	229 081	228 418	229 200	229 404
Palkat - Löner	82 385	87 492	86 389	86 436	84 623	85 053
Henkilösivumeno - Lönebidrag	28 598	29 934	29 887	29 902	29 299	29 459
Palvelujen ostot - Köp av tjänster	147 114	142 725	140 839	140 367	144 449	147 921
Aineet, tarvikkeet ja tavarat - Material, förnödenheter och varor	35 648	36 472	35 389	35 554	35 553	35 924
Avustukset - Understöd	310	299	294	294	294	294
Vuokrat - Hyror	35 023	37 075	37 076	37 100	37 681	37 976
Muut menot - Övriga utgifter	1 215	1 259	916	846	2 046	2 046
Menot yhteensä - Utgifter sammanlagt	330 293	335 256	330 790	330 499	333 945	338 673
Toimintakate - Verksamhetsbidrag	-97 421	-96 642	-101 709	-102 081	-104 745	-109 269
Poistot - Avskrivningar	48 515	52 895	47 577	47 572	47 190	47 131
Tilikauden tulos - Räkenskapsperiodens resultat	-145 936	-149 537	-149 286	-149 653	-151 935	-156 400
Tuottotavoite - Avkastningsmål	858	838	838	903	903	903
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) - Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-146 794	-150 375	-150 124	-150 556	-152 838	-157 303
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		2,5	-4,0	-4,3	0,3	0,1
Menot - Utgifter		1,5	-1,3	-1,4	1,0	1,4
Sisäiset vuokramenot – Interna hyresutgifter	5 200	5 200	5 200	5 200	5 200	5 200

² Taulukon luvut ovat esimerkinomaisia

TULOSLASKELMAOSAN TAULUKKOMALLIT³

TULOSLASKELMA	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012 1 000 €	2013 1 000 €	2014 1 000 €	2014 1 000 €	2015 1 000 €	2016 1 000 €
Toimintatulot - Resultaträkning						
Myyntitulot - Försäljningsinkomster		174 887				
Maksutulot - Avgiftsinkomster		118 653				
Tuet ja avustukset - Understöd och bidrag		28 028				
Vuokratulot - Hyresinkomster		434 914				
Muut tulot - Övriga inkomster		24 557				
		781 039				
Valmistus omaan käyttöön - Tillverkning för eget bruk		89 783				
Toimintamenot - Omkostnader						
Palkat - Löner		-885 252				
Henkilösivumenot - Lönebikostnader		-319 045				
Palvelujen ostot - Köp av tjänster		-988 086				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat - Material, förnödenheter och varor		-131 295				
Avustukset - Understöd		-319 484				
Vuokrat - Hyror		-329 848				
Muut menot - Övriga utgifter		-31 580				
Toimintamenot yhteensä - Omkostnader sammanlagt		-3 004 590				
Toimintakate - Verksamhetsbidrag						
		-2 133 768				
Verotulot - Skatteintäkter		2 057 664				
Valtionosuudet - Statsandelar		-65 700				
Rahoitustulot ja -menot - Finansieringsinkomster och -utgifter						
Korkotulot - Ränteinkomster		83 092				
Muut rahoitustulot - Övriga finansieringsinkomster		80 509				
Korkomenot - Ränteutgifter		-46 500				
Muut rahoitusmenot - Övriga finansieringsutgifter		-10 025				
Vuosikate - Årsbidrag						
		-34 728				
Poistot - Avskrivningar		-153 271				
Satunnaiset tulot - Extraordinära inkomster		33 634				
Tilikauden tulos - Räkenskapsperiodens resultat						
		-154 365				
Poistoeron muutos - Förändring i avskrivningsdifferens		0				
Varausten muutos - Förändring i reserveringar		0				
Rahastojen lisäys - Ökning av fonder		0				
Rahastojen vähennys - Minskning av fonder		20 400				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) - Räkenskapsperiodens överskott (underskott)						
		-133 965				

³ Taulukon luvut ovat esimerkinomaisia

7 TULOSLASKELMAOSA

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		2 141 211				
Menot - Utgifter		280 185				
Netto		1 861 026				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-14,0				
Menot - Utgifter		-35,4				

7 01 Toiminnan rahoitus

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		1 966 013				
Menot - Utgifter		108 405				
Netto		1 857 608				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-13,7				
Menot - Utgifter		-25,7				

7 01 01 Verotulot

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		1 966 013				
Menot - Utgifter		0				
Netto		1 966 013				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-13,7				
Menot - Utgifter		0,0				

Talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat määrärahat ja tulor-
 viot alakohdittain:

	2012	2013	Ehdotus Förslag 2014	Talousarvio Budget 2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster						
01 Kunnan tulovero - Kommunens inkomstskatt		1 500 000				
02 Osuus yhteisöveron tuotosta - Andel av intäkterna från samfundsskatten		357 113				
03 Kiinteistövero - Fastighetsskatt		108 000				
04 Koiraverot - Hundskatt		900				

INVESTOINTIOSAN TAULUKKOMALLIT

8 INVESTOINTIOSA

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
8 Investointiosa - Investeringssdelen						
Tulot - Inkomster		74 076				
Menot - Utgifter		392 481				
Netto		-318 405				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-4,9				
Menot - Utgifter		23,0				

8 01 Kiinteä omaisuus - Fast egendom

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
801						
Tulot - Inkomster		73 000				
Menot - Utgifter		49 160				
Netto		23 840				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-5,8				
Menot - Utgifter		29,3				

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster						
52 Kiinteän omaisuuden myynti - Försäljning av fast egendom		53 000				
54 Kamppi-Töölönlahti-alueen tonttien myynti - Försäljning av tomter i Kampen-Tölövikén		20 000				
Menot - Utgifter						
01 Kiinteistöjen ostot ja lunastukset, Khn käytettäväksi - Köp och inlösen av fastigheter, till Stns disposition		2 000				
02 Esirakentaminen, täyttötöyt ja alueiden käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet, Khn käytettäväksi - Grundberedning, utfyllnadsarbeten och åtgärder i anslutning till ibruktage av områden, till Stns disposition		33 520				
Uutelan kanava - Nybondskanalen		0				
Arabianrannan esirakentaminen - Grundberedning i Arabiastranden		19 650				

RAHOITUSOSAN TAULUKKOMALLIT⁴

RAHOITUSLASKELMA

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta - Kassavirta i verksamheten						
Tulorahoitus - Inkomstfinansiering						
Vuosikate - Årsbidrag		5 287				
Satunnaiset erät - Extraordinära poster		74 076				
Tulorahoituksen korjauserät - Korrektivposter i inkomstfinansieringen		-92 464				
Investointien rahavirta - Kassavirta för Investeringarnas del						
Investointimenot - Investeringsutgifter		-392 481				
<i>Ylitysoikeus - Överskridningsrätter</i>		0				
Rahoitusosuudet investointimenoihin - Finansieringsandelar i investeringsutgifter		876				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot - Försäljningsinkomster av tillgångar bland bestående aktiva		73 200				
Toiminnan ja investointien rahavirta - Verksamhetens och investeringarnas kassavirta		-331 506				
Rahoituksen rahavirta - Kassavirta för finansieringsdel						
Antolainauksen muutokset - Förändringar i utlåningen						
Antolainasaamisten lisäykset - Ökningar i lånefordringar		-16 001				
Antolainasaamisten vähennykset - Minskningar i lånefordringar		45 917				
Lainakannan muutokset - Förändringar i lånen						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys - Ökning av långfristiga lån		59 942				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys - Minskning av långfristiga lån		-59 942				
Rahoituksen rahavirta - Kassavirta för finansieringsdel		29 916				
Peruspääoman sijoitus liikennelaitoksen peruspääomaan - Placering av grundkapital i trafikverkets grundkapital		-29 767				
Pääoman siirto Helsingin Energian pääomasta - Kapitalöverföring från Helsingfors Energis kapital		0				
Toimintapääoman muutos - Förändring i rörelsekapitalet		-331 357				

⁴ Taulukon luvut ovat esimerkinomaisia

9 RAHOITUSOSA

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		101 383				
Menot - Utgifter		82 099				
Netto		19 284				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-57,3				
Menot - Utgifter		-36,8				

9 01 Pitkävaikutteinen rahoitus - Långfristig finansiering

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		101 383				
Menot - Utgifter		82 099				
Netto		19 284				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-57,3				
Menot - Utgifter		-36,8				

9 01 02 Muu antolainaus, Khn käytettäväksi - Övrig långgivning, till Stns disposition

	Käyttö Förbrukning	Talousarvio Budget	Ehdotus Förslag	Talousarvio Budget	Talous- suunnitelma Ekonomiplan	Talous- suunnitelma Ekonomiplan
	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster		34 802				
Menot - Utgifter		14 918				
Netto		19 884				
Muutos - Förändring, %						
Tulot - Inkomster		-6,6				
Menot - Utgifter		0,0				

Taloussuunnitteluosasto sisältyy seuraavat lainamäärärahat ja lainanlyhennykset alakohdittain:

Budgetmomentet omfattar följande låneanslag och amorteringar undermomentvis:

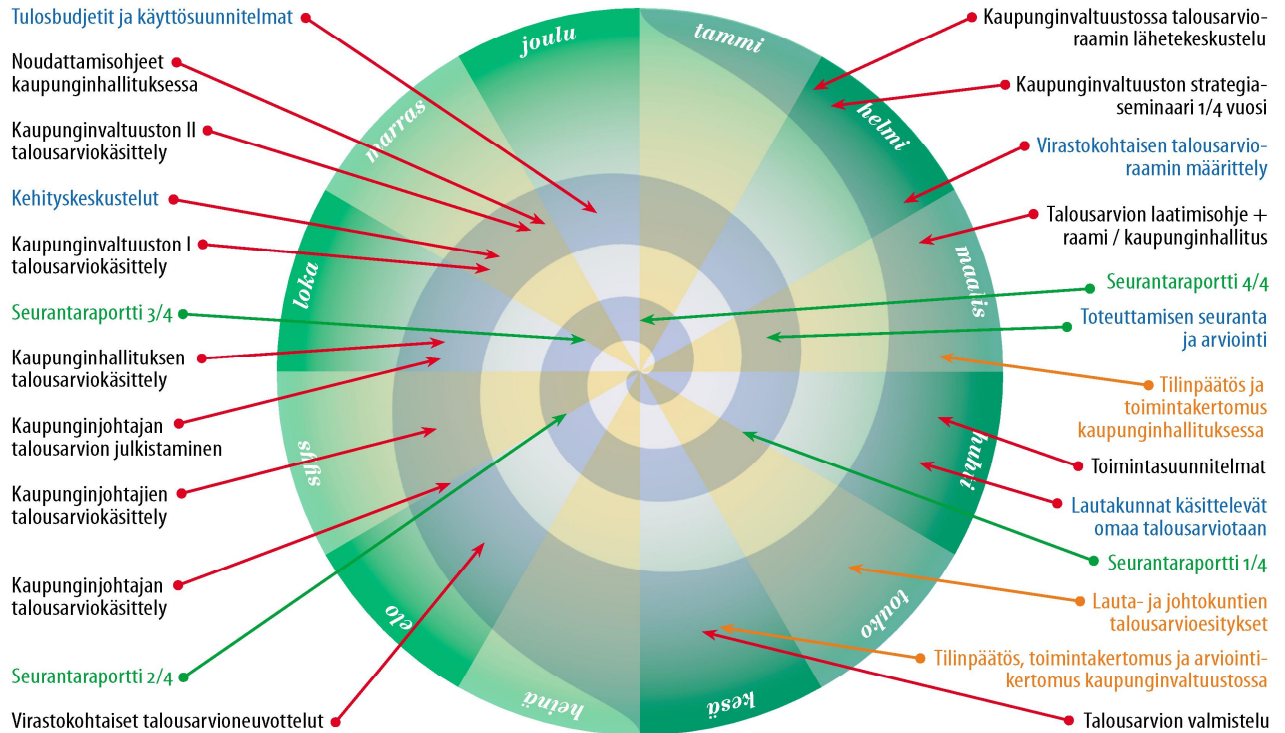
	2012	2013	Ehdotus Förslag	Taloussarvio Budget	2015	2016
	1 000 €	1 000 €	2014 1 000 €	2014 1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tulot - Inkomster						
52 Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset - Amorteringar på lån för hyresbostadsproducenternas egen kapitalandel		101				
54 Muiden antolainojen lyhennykset - Amorteringar på övriga lån		2 500				
55 Helsingin Energian lainojen lyhennykset - Amorteringar på Helsingfors Energis lån		19 273				
56 Helsingin Veden lainojen lyhennykset - Amorteringar på Helsingfors Vattens lån		7 325				
57 Helsingin Sataman lainojen lyhennykset - Amorteringar på Helsingfors Hamns lån		1 880				
58 Liikennelaitoksen lainojen lyhennykset - Amorteringar på trafikverkets lån		3 123				
59 Sosiaalisen luotonuksen lainojen lyhennykset - Amorteringar på lån för social kreditgivning		600				
Menot - Utgifter						
01 Lainojen myöntäminen kouluille - Lån till skolor		4 204				
04 Sosiaaliin tarkoituksiin myönnettäviä lainoja varten - Lån för sociala ändamål		1 682				
05 Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoja varten - Lån till stadsorkesterns musiker för anskaffning av instrument		40				
06 Laina Kiinteistö Oy Opetustalolle - Lån till Kiinteistö Oy Opetustalo		0				
20 Laina Helsinki-viikon säätiölle - Lån till Stiftelsen Helsingfors-veckan		0				
22 Sosiaalisen luotonuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi - Lån för social kreditgivning, till socialnämndens disposition		1 682				
25 Muut lainat - Övriga lån		0				

TALOUSSUUNNITTELUN JA -OHJAUKSEN VUOSIKELLO

Helsingin kaupunki

Taloussuunnittelun ja -ohjauksen vuosikello

MALLI IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTOJA ERITTELEVÄSTÄ TAULUKOSTA

Virastojen irtaimen omaisuuden perushankinnat 2014-2018

Ilmoitetaan 1 000 euroina, täyttöohjeet erillisellä välilehdellä

Virasto	TA-luku	TA-kohta	RAAMI 2014 1 000 €	ERO 1 000 €	
LIITE 12	8 09			0	
	TAE 2014 1 000 €	TS 2015 1 000 €	TS 2016 1 000 €	2017 ALUSTAVA 1 000 €	2018 ALUSTAVA 1 000 €
Irtaimen omaisuuden perushankinta	0	0	0	0	0
Irtaimen omaisuuden perushankinta, muut kuin IT- investoinnit	0	0	0	0	0
Kalusteet (nimeä kokonaisuus)	0	0	0	0	0
Työkoneiden ja autojen hankinta	0	0	0	0	0
Työkoneet					
Autot					
Muut irtaimen omaisuuden hankinnat (ei sisälly edellisiin)	0	0	0	0	0
Irtaimen omaisuuden perushankinta, IT-investoinnit	0	0	0	0	0
Hankekorteilla ilmoitetut omat tietotekniikkahankkeet (ei pelkkiä laitehankintahankkeita)					
Muut kuin hankekorteilla ilmoitetut it-investoinnit	0	0	0	0	0
Pöytäkoneet					
Kannettavat tietokoneet					
Mobiililaitteet (tabletit ja puhelimet)					
Palvelimet					
Tulostimet					
Verkkolaitteet					
Lisenssit, käyttöoikeudet					
Järjestelmät					
Muut IT-hankinnat (eivät sisälly ylläoleviin)					

Tietotekniikan käyttömenot taloussuunnitelmakaudella

Ilmoitetaan 1 000 euroina, täyttöohjeet erillisellä välilehdellä

Virasto	TA-luku	TA-kohta		
	1 11	00		
	TAE 2014	TS 2015	TS 2016	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	
IT-käyttömenot (pl. omat henkilöstökulut)	0	0	0	
Hankekorteilla ilmoitetut omien IT-hankkeiden käyttömenot (ei pelkkiä laitehankintahankkeita)				
Muut kuin hankekorteilla ilmoitetut it-käyttömenot	0	0	0	
Pöytäkoneet				
Kannettavat tietokoneet				
Mobiililaitteet (tabletit ja puhelimet)				
Palvelimet				
Tulostimet				
Verkkolaitteet				
IT- jatkuvat palvelut				
Perustietotekniikan tukipalvelut esim. lähituki (jos ostopalveluna)				
Konesali-palvelut				
Tietoliikennepalvelut				
Puhelinpalvelut??				
IT -asiantuntijapalvelut				
Lisenssien ylläpito ja käyttöoikeudet				
Muut IT-kulut (jotka eivät sisälly ylläoleviin)				

TAULUKON KÄYTTÖ

Tietojen lisääminen

Tekstiä ja lukuja voidaan lisätä soluihin, jotka eivät ole lukittuja.

Rivien lisääminen

Rivejä voidaan lisätä tarpeen mukaan taulukossa osoitetussa kohdassa.

SISÄLLÖLLISET OHJEET

Täytetään vuosille 2013-2017 suunnitellut irtaimen omaisuuden perushankinnat (x 1000 euroa).

Viraston nimi

TA-kohta: viraston TA-kohdan kaksi viimeistä numeroa

RAAMI 2013: Annettu virastokohtainen (TA-kohta) raami irtaimen omaisuuden perushankintaan (x 1000 euroa)

IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINNAT, MUUT KUIN IT-INVESTOINNIT

Tähän taulukon osaan täytetään irtaimen omaisuuden määrähalla tehtäviä muita kuin IT-investointeja.

Kalusteet

Ilmoitetaan erilaiset kalustehankinnat, joista jaoteltuna merkittävimmät esim. osasto/toimisto/hankekokonaisuus/osahanke -tasolle.

Työkoneiden ja autojen hankinta

Ilmoitetaan työkoneet ja autojen erilaiset kalustehankinnat, joista jaoteltuna merkittävimmät tai usealle vuodelle jaksottuvat hankinnat.

Muut irtaimen hankinnat

Tähän kohtaan eritellään sellaiset irtaimen hankinnat, jotka eivät ole kalusteita, työkoneita, autoja tai IT-investointeja.

IT-INVESTOINNIT

IT-investoinneilla tarkoitetaan irtaimen omaisuuden määrähalla tehtyjä tietotekniikkalaitteiden, järjestelmien ja ohjelmistolisenssien hankintoja.

IT-kehittämishankkeiden investoinnit yhteensä

IT-hankkeiden ulosmaksettavat investointikustannukset vuonna 2014 yhteensä

Muut kuin hankekorteilla ilmoitetut IT-investoinnit

Ilmoitetaan viraston irtaimen omaisuuden määrähalla hankkimat muut kuin

hankekorteilla ilmoitetut IT-investoinnit eriteltynä:

- * pöytätyöasemiin käytettävä investointiraha
- * kannettaviin tietokoneisiin käytettävä investointiraha
- * mobiililaitteisiin (tabletit, puhelimet ja muut pienlaitteet) käytettävä investointiraha
- * tulostimiin käytettävä investointiraha
- * verkkolaitteisiin käytettävä investointiraha
- * lisenssi- tai käyttöoikeushankintoihin käytettävä investointiraha
- * järjestelmiin käytettävä investointiraha

* muut kuin ylläoleviin ryhmiin kuuluvat IT-hankinnat investointirahoilla

IT-KÄYTTÖMENOT

IT-käyttömenoilla tarkoitetaan tietotekniikkapalvelujen, järjestelmien, lisenssien ja laitteiden ylläpitoon sekä IT-pienhankintoihin käytettävää käyttötalouden määrärahaa.

IT-kehittämishankkeiden käyttömenot yhteensä

IT-hankkeiden ulosmaksettavat käyttömenot vuonna 2014 yhteensä

Muut kuin hankekorteilla ilmoitetut IT-käyttömenot (pl. henkilöstömenot)

- * jatkuviin palveluihin ilmoitetaan laitteiden ja järjestelmien ylläpitoon ja käyttöön käytettävä käyttötalousraha
- * Perustietotekniikan tukipalveluissa ilmoitetaan ulosmaksettavat helpdesk- ja IT-tukipalvelujen menot
- * Konesalipalveluissa ilmoitetaan palvelinhotellipalveluihin (mm. palvelimien valvonta, hallinta ja varmuuskopiointi) ja tallennuspalveluihin (esim. SAN) käytettävä käyttötalousraha
- * Tietoliikennepalveluissa ilmoitetaan lähiverkkojen hallintaan, valvontaan, muutoksiin, muutoshallintaan, suunnitteluun ja dokumentointiin sekä tietoliikennesyhteyksien toteuttamiseen käytettävä käyttötalousraha
- * IT-asiantuntijapalveluihin ilmoitetaan konsultointi- ja asiantuntijapalveluihin käytettävä käyttötalousraha
- * Lisenssien ja käyttöoikeuksien ylläpitoon käytettävä käyttötalousraha
- * IT-hankintoihin (laitteet, oheistuotteet) ilmoitetaan käytettävä käyttötalousraha
- * Muihin IT-kuluihin ilmoitetaan loput käyttötalouden IT-kulut, joita ei ole ilmoitettu muissa kohdissa

VIRASTOJEN JA LIIKELAITOSTEN KÄYTTÄMÄT AHJON DIAARINUMEROT

HEL 2013-000684	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Asuntotuotantotoimiston talousarvioehdotus v.2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000685	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Hallintokeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000686	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Hankintakeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000814	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Helsingin Energian Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000818	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Helsingin Sataman Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000806	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Helsingin Tukkutorin Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000872	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Henkilöstökeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000874	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kaupunginkirjaston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000875	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kaupunginmuseon Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000877	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kaupunginorkesterin talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000880	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kaupunkisuunnitteluviraston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 14-16
HEL 2013-000683	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kiinteistöviraston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-001284	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Korkeasaaren eläintarhan talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus v. 2014-2016
HEL 2013-001286	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Kulttuurikeskuksen Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-000817	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Liikennelaitoksen (HKL) talousarvioehdotus v. 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002081	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Liikuntaviraston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002083	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Nuorisosiainkeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus v. 2014-2016
HEL 2013-002082	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Oiva Akatemian Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002084	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Opetusviraston Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002085	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Palmian Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002086	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Pelastuslaitoksen Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002087	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Rakennusvalvontaviraston Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus 2014-2016
HEL 2013-000715	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Rakennusviraston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002088	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Ruotsinkielinen työväenopiston talousarvioehdotus v. 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus 2014-2016
HEL 2013-002089	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Sosiaali- ja terveysviraston Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus 2014-2016
HEL 2013-002091	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Staran Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002101	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Suomenkielinen työväenopiston talousarvioehdotus v. 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus v. 2014-2016
HEL 2013-002103	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Taidemuseon talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002104	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Taloushallintopalvelun (Talpa) talousarvioehdotus v. 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus v. 2014-2016
HEL 2013-000681	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Tarkastusviraston Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002106	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Tietokeskuksen Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002107	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Työterveyskeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016
HEL 2013-002090	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Varhaiskasvatusviraston Talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus 2014-2016
HEL 2013-002109	02 02 00 Talousarvion valmistelu ja talousarviomäärärahat	Ympäristökeskuksen talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2014-2016